Масса а мехкашкара пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО
свет

КIиранди 17 МАЙ № 40 (2252) 1959 шу
Мах 20 кеп.

Советски Союза Коммунистически партен Нохч-ГIалгIай областнойи Грозненски городскойи комитетий а Нохч-ГIалгIай АССР-а Лакхехьарча Совета а орган

Доакъар кийчдар боккха лоархIам болаш болх ба

Нохч-ГIалгIай АССР-а городашкара а юрташкара а къахьегамхой, берригача Советски Союза къахьегамхошца цхьана, ССКП XXI-ча съездо тIаийца ворхI шерара план а цун хьалхарча шера декхараш а доккхийча толамашца хьинаре кхоачашдеш боахк.

Нохч-ГIалгIай совнархоза промышленни предприятеи коллективаша, шоаш хьаеча продукцега дIабода мах чухьнахьа баккхарца 25 миллион сом кхо а деш, ханал 5 ди хьалхагIа ший 4 беттара план кхоачашъяьй. Надтеречни района совхозий къахьегамхой, цхьоалагIча мае, ялата а, силоса а, мошача доакъарийна а планах лаьрхIа хьажкIаш дIайийна баьннаб. ХIаьта юрташкарча дукхагIа йолча совхозий а колхозий а къахьегамхой ханнахьа дика ялаташ дIадийна а баьнна уж дикагIа хьувкъийтара де эша балхаш деш боахк.

ВорхI шерарча плана а цун дукхача дикача балхашта а юкъе доккха дакъа лоацаш, чIоагIа лоархIаме долаш да хьайбаш дебаде а, дулх, даьтта, шура йоаккхилга лакхде а, царца беррига къахьегамхой Iалашбе а аьнна берригача юртбоахама къахьегамхоша тIаийца сий дола декхараш толамца кхоачашделга. Уж декхараш кхоачашдара ханнахьа, шортта, тайп-тайпара доакъараш Iалашде деза. Шортта тайп-тайпара дика доакъар хилча хьайбаш дикагIа дебаргда, царстаргда, шура хьаьнагIа а дукхагIа а, дулхи даьттеи дукхагIа а хургда, къахьегамхой даар тоалургда.

Укх шера бIаьсти тIехьа яра бахьан долаш буц тIехьа дегIаенай, цудухьа цонаш хьокхилга сихагIа йистедаккха деза, ялаташ хьокха хахьатIакхачалехьа цонаш хьаькха а, йоли кхыдола доакъараши хьайбай фермашта хьатIаэза а даргдолаш. Из гIулакх лоацацача хана дика кхоачашдара, хьалха дIаяхача хана цу балха юкъе хинна гIалаташ кхы ца деш дIадаха деза, цу балха эшача, ерригача а йол хьокхача, из хьалъэцача цох токхораш, холаш цеча машинашта чехка ремонт е еза. ХIаьта машиний кхоачам боацача а, уж лелалургйоацача а болх бе кулгашца хьекха мангалаш, йолхьингаш, шодаш, хIамаш иръю чархаш, аьлхаш, эгаш кхы эша отхалаш Iалашъе еза.

Доакъар кийчдеш болх бе безача моттигий йоккхалга, гаьнилга, халолга хьежжаь звенош, бригадаш вIашагIйохкеи, цар бе безача балха лоархIам а баь, уж тракторашца, автомашинашца, косилкашца кхыйолча машинашца, оатхалашца йизза Iалашъеи еза.

Балха боахкача наха дIайха даа хIама, бийса яккха а салаIа а моттигаш, деша газеташ, журналаш хилийта деза, хIаьта лекцеш ешаш, беседаш еш, ССКП XXI-ча съезда решенех а мехка а шоашта а хьалхашка латтача декхарех болхлой дIакхетабе беза, самодеятельни кружокаш вIашагIъехкаш а кино хьокхаш а царна сакъердам бе а беза.

Болх дика чакхбалара чIоагIа лоархIам болаш да хIара болхлочо беча балха учет нийса лелаяри болхлочоа доагIар ханнахьа дIадалари. Из болх бокъонца нийса ца лелабой болхлой балхах безам баргба, болх бохаргба.

Беррига а болх толамца кхоачашбара чIоагIа лоархIам болаш да, болх планаца бар. Бригадана, звенона, хIара трактористa, йол хьокхачоа, из хьалъэцачоа, шофера, иштта кхымелболча болхлошта а дика ховш хила деза хIара денна ший мел, мичахьа болх бе беза а, цу балхах шийна фу доагIа а. ХIара бригадо, звенос, къаьст-къаьстача болхлочо шоай планаш кхоачашъе социалистически декхараш тIаэцаш, вIаши новкъосталаш а деш, болх социалистически яхьанца бе беза.

Респотребсоюз а райпотребсоюзаш а декхарийла я болх беча бригадашта, звеношта эшаш йола хIамаш цар болх беча дIа а кхухьаш йохка.

Доакъар кийчдара балха юкъе дIаяхача хана шоай хиннача гIалатий лоархIам а баь, кхыча организацешкара балха дикагIа йола опыт а хьаийца, доакъар ханнахьа кийчдар мел боккха лоархIам болаш да шоай боахама а берригача мехка а дика кхета а даь из болх дика вIашагIбелла кхоачашбеш я цхьайола боахама организацеш. Царца я Наурски района дулхеи шурийи совхоз. Цо ший ханнахьа болх дика вIашагI а белла Iана тIехьа доакъарийна цIадийна эрсий кIа хьекхад. Цу совхоза трактористо В. Васинеи йол хьокхача машина машиниста Т. Томанскеи цхьан дийнахьа 27 гектар хьекхаьй. Иштта дика болх бу Шелковской района «Коминтерн» яхача колхозо а. Цо ший ерригa техника а кийчъяь, болх ханнахьа дика вIашагI а белла, доакъарийна болх болабаьб. Кхаь дийнахьа 200 гектарал совгIа цонаш хьекхаьй. Дика болх беш ва дийнахьа 20 гектарал совгIа цон хьокхаш вола тракторист Гребенюк а.

Доакъар Iалашдара болх дика вIашагIа а белла, кхоачашбар бахьан долаш Грозненски плодо-овощни совхоза хьайбаш церста долаш Iантара даьннад, укх шерара хьалхарча квартала шурий план 135 процент кхоачашъяьй, цар цхьайолча доярокаша укх шера хIара Iаттагара 1000-нел совгIа килограмм шурий яьккхай, хIаьта цхьан шера тоъал юхе йиса дика люцерна йол а я цунга. Укх шера люцерна, керда йол хьакха йолаяьй цар 5-ча мае, хIаьта дIайийнача баьцашта удобренеш етташ, хий техкаш дика гIулакх дар бахьан долаш хIара моттиге диазза йол хьакха лерхIаш а я из совхоз. Иштта кхы а дукха дика совхозаш а колхозаш а я вай республике.

Цхьабакъда, иштта дика латтац доакъар кийчдара балхаш массанахьа а. Цхьайолча районий, совхозий, колхозий кулгалхоша кхетадаьдац, мел боккха лоархIам болаш да берригача мехка доакъар кийчдар. Из болх во латт Наьсарен районерча совхозашка. Цига йол хьокхача машинашта хIанз а ремонт е йола ца ярал совгIа, соахка из болх беш хинна машинаш тIера хотта дIа ца боаккхаш а, оатхалаш дIай-хьайи кхийса а, хIаьта цхьайола машинаш вIалла мичай ца ховш а я. Цунга гIортташ во латт уж балхаш Наурски районерча колхозашка, Шалински, Грозненски, Надтеречни, Урус-Мартановски, Ачхой - -Мартановски районашка. Царна яла еза указанеш еннай Нохч-ГIалгIай АССР-а Министрий Совето тахан арадоалача газета тIа.

Цу дерриганех а кхетам а ийца, ханнахьа доакъар кийчдар Iалаьмате боккха лоархIам болаш болх хилар кхетаде деза юрта боахама кулгалхоша.

Украински ССР-а Ленина орден дIаялар

КИЕВ. (ТАСС). 11-гIча мае Октябрьски культурен Двореце Украински ССР Лакхехьарча Советеи, Украинен КП Центральни Комитетеи, Украински, ССР Министрий Советеи общественноста викалашца, промышленноста новаторашца, юрта боахамерча дикагIа болча болхлошца цхьана, ялат, шекар доаккха свекла, дулх, шура, кхыйола юртбоахама продукташ алсамйоахаш даьха толамаш бахьан долаш хьожаяь Ленина орден Украински ССР-а дIаялара хетаяь торжественни заседани хилар.

Iуйрийна 10 сахьат даьннача ханна заседане президиуме хьатучаваьнна ССКП Центральни Комитета Хьалхара секретарь а СССР Министрий Совета Председатель а вола новкъост Н. С. Хрущеви, Украинера Коммунистически партени правительствони кулгалхойи, Украински ССР Лакхехьарча Совета Президиума членаши, республикера цIи хеза нахи чIоагIа тIоараш тохарца тIаийцар залерча наха.

ССКП ЦК Президиума членалла кандидат а Украинен КП ЦК хьалхара секретарь а волча Н. В. Подгорне ше дIаволалуш лоацца къамаьл а даь, хьайийлар торжественни заседани.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума цIерах а цо тIадилларах а новкъоста Н. С. Хрущевс дIаенна Ленина орден дIаэц Украинен КП ЦК хьалхарча секретара Н. В. Подгорне, Украински ССР Лакхехьарча Совета Президиума председателa Д. С. Коротченкос, Украински ССР Министрий Совета председателa Н. Т. Кальченкос, колхозашкарча цIи хезача наха.

Цул тIехьагIа Н. В. Подгорне, доккха совгIат шоашта даларах ССКП ЦК-неи Советски правительствонеи, СССР Лакхехьарча Советаи баркал а аьнна, тешам лу, советски халкъа ираз бахьан долаш ший низ ца кхобеш къахьегарца украински халкъо цу совгIата хьалхара жоп лургхиларах. Цу тайппара заседане къамаьлаш дир ССКП XX-гIча съезда цIерахча Кировоградски областерча колхоза тракторни бригадан бригадира шозза Социалистически Къахьегама Турпал волча А. В. Гиталовс, Тернопольски областерча Сталина цIерахча колхоза звеньеваяс шозза Социалистически Къахьегама Турпал йолча Е. А. Долинюка а кхыча новкъосташа а.

ЧIоагIа ладийгIар цига хиннача наха ССКП ЦК Хьалхара секретарь а СССР Министрий Совета Председатель а волча новкъоста Н. С. Хрущевс даьча къамаьлага.

ССКП обкоме

ССКП ЦК июньски Пленума доагтIача тайпара накъа дахкара социалистически яхь йоаржаярах

1959 шера июнь бетта хургйолча ССКП ЦК Пленума сийна шерра социалистически яхь йоаржаяра боккха лоархIам а беш, ССКП обкома бюрос соцам баьб:

Ханал хьалха ах шера йола план кхоачашъяра яхье а этта, Нохч-ГIалгIай АССР промышленноста, транспорта, гIишлош хьалъеча организацей болхлошка, юрта боахама къахьегамхошка кхайкарал а даь, 1959 шера июнь бетта хургйолча ССКП ЦК Пленума доагтIача тайпара накъа дахара социалистически яхь йоаржае уж тIахьийхача Грозненски химически завода коллектива инициатива могае.

Грозненски химически завода коллективо из пайдана гIулакх хьаллапа, предприятеи коллективашта, юрта боахама къахьегамхошта юкъе беш бола массово-политически кхетамеи болх айбе декхарийла е ССКП горкомаш, райкомаш, партен первични организацеш, облсофпроф, профсоюзий обкомаш, ВЛКСМ обкома а районий а комитеташ;

химикаша доладьр коллективашка дувца, царгара хьокхам а эцаш, кхы а шерагIа йоаржае яхь, дерригача технико-экономически хьокхамашта йола планаш толамца кхоачашъярца, кооперацен заказаш ханал хьалха кхоачашдарца, промышленностеи строительствони технически прогрессо бокъонца долча гIулакхашца ССКП ЦК июньски Пленума накъа гIоргдолаш.

ССКП обкома бюрос промышленни предприятей, строительни организацей, транспорта, совхозий, колхозий кулгалхой декхарийла баьб яхь лелаерий шоаш тIаийца декхараш кхоачашде цар торо хилийта, хIара смено, цехо, бригадо, звенос баь болх нийса дIаязбе а цун итогаш е а.

Газетий редакцеш а радиовещанеи телевиденеи республикански комитет а декхарийла я газеташ тIеи радиоцеи ССКП ЦК июньски Пленума доагтIача тайпара накъа дахара йолаяь социалистически яхь ювца.

Грозненски химически завода болхлой коллективо Нохч-ГIалгIай АССР промышленностерча, транспортерча, строительни организацешкарча берригача болхлошкеи юрта боахамерча къахьегамхошкеи даь

КХАЙКАРАЛ

Деза новкъостий!

ДIахо йодача хана халкъа боахам дегIабоалабара хьакъехьа ССКП XXI-гIча съездо яь решенеш чIоагIа дог гоздаларца кхоачашдю советски халкъо.

Из иштта хилара чIоагIа тешал ду 1959 шера юххьерча бетташка даьча балхаша. Вай халкъо Iалаьмате доккхий толамаш даьхад промышленноста, юрта боахама, Iилман, техникан деррига доакъош дегIадоаладеш а къахьегамхой материальни вахар тоадеш а. Партен XXI-гIча съезда а ССКП ЦК майски Пленума а решенеш кхоачашъеча шийгара доагIаш дола дакъа лаьцад Грозненски химически завода коллективо а. Коллективо 10 ди ханал хьалхагIа кхоачашъяьй валовойи товарнии продукци арахецара, ассортимент кхоачашъяра биъ бетта йола план, хIаьта технико-экономически показателаш дикка тоа а яьй.

Июнь бетта ССКП ЦК Пленум хургхиларах баьча хоамо чIоагIа дегаш гIоз а даьха, химически продукци дукхагIа арахецар духьа, къахьегама овсарле лакхъяр духьа, дIахо йодача хана продукцен дикал лакхъяр а из арахецарга дIабода мах лохбар а духьа лоаттабеча къовсаме керда балха толамаш дахара хьинар совдаьккхад тха. Уж декхараш ханал хьалха кхоачашде йиш йолаш да, хIана аьлча цу гIулакха мел эшар тхота долаш да. Творчески пайда эца беза оаха чурча доккхийча кхоачамех, тIеххьарча хана Iилманна-техниканна карагIдаьннар, дикагIа дола къахьегама гIулакхаш шерра балха юкъе кхахьа деза, дIаухийтача материально-технически рузкъай кхом бе беза.

Оаха, Грозненски химически завода болхлоша, инженерно-технически болхлоша, гIулакхерча наха лаьрхIад 1959 шера, июнь бетта хургйолча ССКП ЦК Пленума доагтIача тайпара накъа дахар духьа социалистически яхь лаца, хIаьта тхоай тороний чот а яь, тхоашта ер доккхий декхараш тIа а эц оаха:

1. Ханал хьалха, ССКП ЦК Пленум хургйолча дента кхоачаш, 1959 шера хьалхарча ах шера йола план кхоачашъе а массехк миллион сома маьха продукци планал совгIа арахеца а;
2. Ерригача заводера къахьегама овсарле 9 процент лакхъе;
3. Фенол даккхарга дIабода мах 4,5 проценти этилови спирт даккхарга дIабода мах 17 проценти планах оттабаьчул лохбе;
4. ДIахо йодача хана технологически балхаш тоадар духьа ер гIулакхаш кхоачашде:

а) № 17-18 йолча цехера фенольни кIув бохабеш йола термоконтактни установка вIашагIйолла а болх бе йолаялийта а;

б) № 17-18 йолча цехера разложенен системай автоблокировкан схемаш вIашагIйохка а болх бе йолаялийта а;

в) № 15 йолча цехе реакционни массана депропанизаци еш йола система Iомае;

г) арахецаш йолча продукташта полуавтоматически анализ еш йолча приборий дикагIа йола образецаш кийчъяь а Iомаяь а яха, 7-гIча цехе — завода болхлоша хьаяь газови адсорбционни хроматермограф № 16 йола цехе—полярограф, № 15 йолча цехе — коачача газа хроматограф.

Деза новкъостий!

Оаха, Грозненски химически завода болхлоша, инженерно-технически болхлоша, гIулакхерча наха кхайкарал ду шуга ССКП ЦК июньски Пленума лерттIа накъа дахар духьа шерагIа социалистически яхь йоаржаяра, ах шерара план ханал хьалха кхоачашъяр духьа къовсам лоаттабара, керда техникеи толашагIа йола технологии хийцца балха юкъекхахьара, арахецаш йолча продукцен дикал лакхъяра а из арахецарга дIабода мах лохбара а шо тIа а хьехаш.

ДЕКХАРАШ ГРОЗНЕНСКИ ХИМИЧЕСКИ ЗАВОДА БОЛХЛОЙИ, ИНЖЕНЕРНО-ТЕХНИЧЕСКИ БОЛХЛОЙИ, ГIУЛАКХЕРЧА НАЬХЕИ ЮКЪАРЧА СОБРАНЕ ДИЙЦА А ДИЙЦА ТIАИЙЦАД.

1917—1920 шерашка хинна революционни гIулакхаш дувца сборник

ССКП Нохч-ГIалгIай областной комитета партийни архиви историни, меттеи, литературни Iилма-тохкама институтеи «Нохч-ГIалгIай АССР 1917—1920 шерашка революционни тIемашка хиннараша дийцараш» яха сборник арахеца кийчъеш ба. Цу гIулакха вIашагIъелла комисси я.

ССКП обкома партийни архиве шоашта дагадоагIараш, фотоснимкаш, документаш, дахкийтарца цу лоархIамерча гIулакха доккха новкъостал де йиш я цу событешка хиннарий, хьалха хиннача командирий, тIемахой, политболхлой, цу хана хиннача партийни, комсомольскии, профсоюзнии организацей кулгалхой.

Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совете

Наурскии, Наьсарени, Шаьлеи районашкарча колхозашкеи совхозашкеи йол хьакхара кийчо яра а йол хьекха яккхара а хьакъехьа

Тохкам баьчул тIехьагIа гучадаьннад Наурски районерча колхозашка а Наьсарени Шаьлеи районашкарча совхозашка а йол хьакхара во кийчо еш хилар.

«Октябра 40 шу», «Россия», «Красное знамя» яхача Наурски районерча колхозаша аьла лаьрхIа гурахьа дIадийна рожь хьокхарг хиннад, хIаьта йол хьокхача техниканна хIанз а ремонт яь а яьннаяц. Йол хьокхаргйолча бригадашка нах а транспорт а вIашагIтехаяц.

Йол хьакхара гIулакх къаьстта во латт Шаьла районерча совхозашка. ДIайийна баьцаш хьакха укх деношка арадовланза даргдоацаш доллашехьа а, дукхагIа йолча отделенешка йол хьакхара кийчо хIанз а йола а яьяц.

Джалкински совхоза 1-чеи, 2-чеи, 3-чеи отделенешка а Шалински совхоза 1-чеи, 2-чеи, 5-чеи отделенешка а соахка йол хьокхача хана сенокосилках хьалета хотташ хIанз а дIабаханза ба, мангалаш хьаца а доахаш мукх дайитад, дукхагIа дараш пайдана доацача а даьннад. ДукхагIа йола сенокосилкаши, йолхьингаши, волокушаши вIашагIа а яьха латт. Балха планаш хIанз а сттайинза я цу совхозашка, йол хьакха бригадаш вIашагIъехкаяц.

Йол хьакхара кийчо яра кхы сатоха йиш йоацаш мелою йол хьокхача инвентара хIанз а ремонт е йолаянза болча Наьсарен районерча совхозий кулгалхоша. Дуккхача отделенешка йол хьокхаш йола техника кхашка дIа-хьа а кхийса улл, дукхагIа йола машинаш вIашагIа а яьха пайдана йоацача яьннай. Йол хьакхара во кийчо ю Грозненски, Надтеречни, Урус-Мартановски, Ачхой-Мартановски районашка.

Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совето юрта боахама министерствона, райисполкомашта, совхозий директорашта, колхозий правленешта тIадиллад укх деношка ерригача йол хьокхача инвентара ремонт яь йоаккхилга, аьла лаьрхIа дIадийна рожьи дIайийна баьцаши кхы хьем боацаш хьакха йолаелга; йол хьокхачара болх, хьоккхашехьа а йол хьалъэцаргйолаш, токхораш ергйолаш, доахана Iа доаккхаргдолча моттигашка дIатIаозаргйолаш вIаштIехьбоаккхилга; хIара колхозеи совхозеи хадданза болх бергболаш йола бригадаш вIашагIйохкилга, эшшаш йолча инвентараца уж Iалашъелга, царна йоагIа участкаш къоаст-къоастаяь дIалулга, балха графикаш оттаелга, хIара бригадои агрегатои шоай сменни нормаши заданеши кхоачашъяра лаьрхIа тIахьожам лоаттабелга; йол хьокхаш боахкача колхозникийи совхозий болхлойи къахьегама овсарле лакхъяр духьа кхай тIарча станашка юкъара кхача кийчбелга, гаьнарча моттигашка бийсаш яха моттигаш Iалашелга, инвентара аргIе ремонт яр вIаштIехьдоаккхилга; хьекха яьннача аьла нийса учет елга а из хьачуэцилга а, цонаши доакъараши цIерахи, хьайбаехи, лечкъорахи лораде ха оттаделга.

Респотребсоюз (нов. Стерленко) декхарийла я кара хьокха мангалаш, эгаш, йолхьингаш, шодаш, кхыйола кулгашца йол хьокхаргйола инвентарь Iалашъе а къаьстта лоама районашка из дIакхачийта а, духхьал аргIе дIа а кхухьаш, болхлошта хиланза даргдоаца товараш дохкилга вIаштIехьдаккха.

Министрий Совето белгал даьккхар Наурски райисполкома председателa нов. Пожидаевс, Шаьлан райисполкома председателa нов. Висаитовс, Шалинскии Джалкинскии совхозий директораша нн. Глотовси Исаевси, Наьсарен райисполкома председателa нов. Тебоевс, «Назрановскии» «Октябра 40 шуи» яхача совхозий директораша нн. Хаутиевси Харсиевси йол хьакха кийчо яра а, йол хьекха яккхара а, силос йоллара а гIулакх цхьаккха бехктоккхам ца хеташ леладаь хилар, хIаьта доакъараш кийчдара план ший ханнахьа кхоачаш ца яьчул тIехьагIа хIаране шийна хьалхара бехк гоккхаргхилар царга дIа а хайтар.

Райисполкомаши, совхозий директораши, колхозий правленеши декхарийла я ший ханнахьа а дика а йол хьекха яккхар духьа а доакъараш кийчдара планаш кхоачашъяр духьа а социалистически яхь оттае.

Молдавски республиканна Ленина орден дIаялар

Кишинев, 14 мая. (ТАСС). Молдавена Ленина орден цIаялара хетаяь тахан укхаза Молдавски ССР Лакхехьарча Советеи Молдавен КП ЦК-аи торжественни заседани хилар, партийни, советски, общественни организацей викалаша, промышленноста а юртбоахама а дикагIа болча болхлоша дакъа а лоацаш. Республикана орден еннай цо комсий а сомий а бешамаш дегIайоалаеш, юртбоахама продукташ дукхагIа йоахаш, 1958 шера паччахьалкхенна комсаш, шура, дулх, ялат дохкара план тIеххоачашъеш толамаш дахарах.

Iуйрийна 10 сахьат даьннад. Президиуме гучабоал, гулбеннача наха чIоагIа тIоараш техе тIа а эцаш, ССКП Центральни Комитета Хьалхара секретарь, СССР-а Министрий Совета Председатель новкъост Н. С. Хрущев, ССКП ЦК Президиума члений кандидаташ, Украинан КП ЦК хьалхара секретарь нов. Н. В. Подгорный, Молдавен КП ЦК хьалхара секретарь нов. З. Т. Сердюк, МССР Министрий Совета председатель нов. А. Ф. Деордица, Молдавски ССР-а Лакхехьарча Совета Президиума председатель нов. И. С. Кодица, Азербайджана КП ЦК секретарь нов. Г. М. Джафарли, кхыбараш а.

Молдавен Компартен ЦК хьалхарча секретара З. Т. Сердюка лоацца къамаьл а дийя, торжественни заседани хьаел.

Зала чу Советски Союза а Молдавски ССР-а а Паччахьалкхен Гимнаш локх.

Торжественни заседане гулбеннача наха сийлен президиуме хорж Советски Союза Коммунистически партен Центральни Комитета Президиум.

Молдавски Республикана Ленина орден яларах дола СССР-а Лакхехьарча Совета Президиума Указ Iодеш Молдавски ССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела нов. И. С. Кодица.

СССР-а Лакхехьарча Совета Президиума цIерах а цо шийна тIадилларах а нов. Н. С. Хрущевс Ленина орден цIалу Молдавски ССР-а. Орден дIаэц нн. З. Т. Сердюка, А. Ф. Деордица, И. С. Кодица.

Цул тIехьагIа къамаьл дир нов. З. Т. Сердюка. Цо ший къамаьл йистедоаккх Советски Союза Коммунистически партен, цун ленински Центральни Комитета сийна ловца боаккхаш.

Молдавски Республикана ловца боаккхаш а цунга моаршал хоатташ а къамаьлаш дир ССКП ЦК Президиума члений кандидаташа Украинан КП ЦК хьалхарча секретара Н. В. Подгорне а Азербайджана КП ЦК секретара нов. Г. М. Джафарле а.

Заседане къамаьлаш дир Теленештски районерча «Вяпа ноуэ» яхача колхоза председатела Б. В. Глушкос, Кишиневерча № 1 йолча швейни фабрикан болхлочо Ф. М. Бабенкос, кхычар а.

Гулбеннача наха чIоагIа тIоараш деттарца сеца а деш, дIаьхдаь къамаьл дир ССКП ЦК Хьалхарча секретара, СССР Министрий Совета Председатела нов. Н. С. Хрущевс.

Iалаьмате чIоагIа дог гIоздаьнна торжественни заседане хиннараша тIаийцар ССКП Центральни Комитетага, СССР-а Лакхехьарча Совета Президиумага, СССР-а Министрий Советага моаршал хоатташ дохьийтача письмон текст.

Наьсаре ханаш тIехъювлийт

Ялаташ дикагIа хьувкъийтара эшар уж ханнахь дIадер а царна ший лерттIа гIулакх дар а да. БIарчча шера ца хадаш вIаши дувзаденна да ялаташта деш дола балхаш. Цу дерригача балхий шо-шоай хан я. Цкъа тувлаялийтача цIахо а иштта тувлалуш дIайолх уж ханаш. Из хьахьокх хIанз Наьсарен районерча гIулакхаша.

Районерча «Назрановски» а, «Октябра 40 шу» яхача а совхозий зябах тоъал аьха лаьтта дацар, хIаьта дIае еза хьажкIаш дукха яр, уж дIае аха деза лаьтта а дукха дар. Иштта доккхий а, бехктокхаме а гIулакхаш хьалхашка латташехь ший лерттIа оарцагIбаланзар района а совхозий а кулгалхой йиллача ханна лаьтташ аьха дахара. Уж май бетта хьалхарча деношка мара аьха даланзар. Лаьтта оахаш латташехь хьаэттар хьажкIаш дIае еза ха. Апрель бетта тIеххьарча деношка йолаелар «Назрановски» совхоз хьажкIаш дIае.

— Укхаза дукха кхоачамбоацараш гучадаьлар, — йоах совхоза керттерча агронома нов. Воробьевс.— ТоаьрГ лаьрхIа хинна квадратно-гнездовой сеялкаш кхашка араяьлча цхьаьцца кхоачамбоацараш бахьан долаш болх бе йиш йолаш яцар. Дукха ха ейра уж кхоачамбоацараш дIадоахаш а, болх бергболаш сеялкаш нийсъеш а. Ала деза, — йоах цо дIахо, — квадратно-гнездовой сеялкаш тIа болх бе Iомалуш семинаре хиннабале а механизатораша из говзал бокъонца караерзаяь ца хилар.

Совхозе эггара хьалха хьажкIаш дIае йолаенна йоллашехь 445 гектарах 290 гектар мара хьажкIаш дIайийнаяц Яндерча отделене. ХIанад из? Нийса хургдац укхаза механизатораш бехке бича. Казахстанера денз цIи хеза вола тракторист Евлоев Махьмад кертте вола тракторни бригада бахьан долаш отделени тIехьайисай ала йиш яц. Цхьабакъда, отделенен управляющи волча Амерхановси агронома Дзейтовси хIанз еча тайпара мара дIахо а балха гIайгIа ца йойя болх тоалургхилар тешаме дац.

Массайолча отделенел дикагIа дIахьу хьажкIаш дIаера болх Аьлти-Юртарча отделене. Укхаза къахьегаш я районе цIи хеза йола Албогачиевс кулгалду комсомольско - кагирхой тракторни бригада. 630 гектарах 473 гектара тIа хьажкIаш дIайийнай бригадо. Тlехьа-хьалха доацаш цхьатарра дIахьо механизатораша квадратно-гнездовой хьисапе а, мугIарах а хьажкIаш дIаювлга. ХьажкIаш хьалтIаяьннача метте гуш да квадраташ нийса хиннилга.

Цхьабакъда, минута а сатийна хила йиш йоацаш да Экажкъонгий-Юртара гIулакхаш. Укхаза дIае езарех ахаш а хьажкIаш дIайийнаяц. 500 гектар совгIа хьажкIаш дIае еза отделенен хIанзчул тIехьатIа. Торонга хьежача хIара денна 150 гектара тIа хьажкIаш дIае йиш я отделенен, бакъда, дIаювраш 70—80 гектар мара яц. ДIахо а болх иштта ледара хуле 6—7 дийнахь мара хьажкIаш дIайийна яргьяц, хIаьта нагахьа санна йоачан хуле кхы а тIехьаяргья.

Дика латтац болх Iаьли-Юртарча отделене а. Цар а дIае езарех ахаш мара хьажкIаш дIайийнаяц. ХIаьта цар лоалахо СурхотIара отделени йистеяла йоалл.

Ерригача совхозо хIанзчул тIехьагIа дIае езараш 1000 совгIа гектар хьажкIаш я. Болх дукха ба, ха а тувлаеннай. ХьатIакхаьча а тIехйоалаш а латт макхай ха а. ХIанз лаьттанца тIоадал соцае а, оасар дохаде а макхаш даха а беррига низ оарцагIбаккха торо яц совхозага хьажкIаш дIайийна яланза хилар бахьан долаш. Сийнденна оасаро хьалдикъа цхьайолча отделеней кхаш, къаьстта гидуаргаш. Яндереи, Iаьли-Юртареи, СурхотIареи отделенеш хIанз а гидуаргашта макхаш даха йолаеннаяц. Цхьабакъда, дукхагIа долча кхашка 4—6 лорд яьй царна. Агротехникага диллача царна хIанз макха баккха мегаргбац. Хьаэттай культиваци е еза ха, бакъда, из болх совхозе дIаболабеннабац. Макха баккха ха я хьажкIий а. Аьлти-Юртарчеи Пхьилекъонгий-Юртарчеи отделенешкара дIайийккхача хьажкIашта макхаш дахац.

«Назрановски» совхозал тIехьагIа йолаелар хьажкIаш дIае «Октябра 40 шу» яха совхоз. Нагахьа санна ТIой-Юртара отделени тахан-кхоана яхар мо яргйолаш яле Долакха-Юртарчеи Наьсар-Кертерчеи отделенеша дIае езарех ахаш а хьажкIаш дIайийнаяц. Ерригача совхозо хIанзчул тIехьагIа дIае езараш 2000 гектар гаргга хьажкIаш я. Укхаза а тIехйоалаш латт макхай ха, хьаэттай культиваце ха. Тоъал дей макхаш ца хилар бахьан долаш механизаторашта ханнахьа чакхбоаккхалац из болх, хIаьта культив782 хIанз а тоаянза центральни усадьбе латт.

Говзача, хьинар ца кходеш къахьегача механизаторех вIашагIъехка я районера тракторни бригадаш. Масала, Аьлти-Юртара Албогачиева комсомольско-кагирхой бригада, Буро-КIалхара Эстоев Махьмадеи, Яндрера Евлоев Махьмадеи, Пхьилекъонгий-Юртара Котиев Салманеи, Долакха-Юртара Кулбужев Хажбулатеи бригадаш. Тешшаме ала йиш я нагахь санна совхозий а отделеней а кулгалхоша ший лерттIа бIаьстан балхий кхоачо яьяларе ханнахь хьажкIаш дIайийна а яьнна, хIанз ялаташта агротехнико яххача тайпара гIулакх деш уж хургбар, аьнна.

Совхозий кулгалхой а, Наьсарен района кулгалхой а декхарийла ба 20 май тIакхачалехьа хьажкIаш дIайийна яха а ший лерттIа, агротехнико йиллача ханна ялаташта гIулакх де а беррига низ оарцагIбаккха.

А. БОКОВ.

Ханнахьа доакъар Іалашдара кийчо яьй

Боккхача лоархIамера гIулакх да ханнахьа хьайбашта доакъар Iалашделга. Из декхар дика кхетадаьд «Дружба» яхача совхозерча массайолча отделенешкарча механизатораша.

Ханнахьа а дика а кийчъяьй цар мангал хьакха арахьа езаш йола техника. 1-ча отделенен 1-ча бригадера цхьа косилка мара ца юсаш. Из а яргIйолаш я тахан-кхоана.

Планах 5700 тонн доакъар кийчде дезаш да тхо. Оаха дIалаьрхIача план кхоачашъе а тIеххкхоачашъе а торо хул. ДIайийна баьцаш 1700 гектари эрий тIаяьнна цонаш цхьа эзар гаргга гектари я совхозе.

Техника бокъонца кийч а яь мангала арабовла кийча болаш ба 2-ча отделенера механизатораш. ХIара агрегата тIачIоагIбаьб цу тIа болх берггбола нах. Царна хов малагIча участкашка шоаш мангал хьокхаргба, мел йол фермашка тIаовзаргья, малагIча аьлах аргIаш дергда.

Косилкаша хьахьокхаше а тIехьа-тIехьа йол гулъергья йолхьангашца, хIаьта цунах чехка аргIаш а дергда. 2-ча отделенерча механизатораша лаьрхIад шоаш хьокхача аьлах 70 процент фермашка дIаккхахьа.

Цу гIулакха сихбенна транспорт вIаштIехьйоаккхаш ба уж хIанз.

Дика кийчо яьй ханнахьа хьайбашта доакъар Iалашдара кхоалагIча отделенерча бригадан механизаторашa а. Цар хургья 4 трактор мангал хьокхаш йола агрегаташ тIехьа лелаеши, 3 трактор йол гулъеши, кхыдола балхаш деши. Уж еррига тракторaш кийча я.

ХIанз хьажкIашта культиваци еш боахка механизаторaш Овчаров, Б. Насуханов, иштта кхыбараш тIургба мангал хьакха.

Бакъдар аьлча, кхоачамбоацараш а да тха балха юкъе. 1-ча бригаде кийча яц мангал хьокхаш йола агрегат.

А. ТЕРНО,
совхоза керттера агроном.

Даьхенна къахьегама совгIат

Цхьоалаглча мая сийна тIаийца социалистически декхараш кхоачаш а деш, доккхий къахьегама толамаш даьхад Нохч-ГIалгIай АССР-а моттигерча промышленноста Министерствон Шелковской райпромкомбинато. 1-гIча Мая кхоачашйир пхе беттара план. Апрель бетта комбинато арахийцар 62 истол, 25 театральни кресло, наIарийи корийи блокаш, ерриташ а 35 бIаь туман хIамаш.

Дикача балхаца белгалбаьлар столяраш Бутенко, Ушенин, Лиманский, Руднев и. кх.

Шелковской райпромкомбината болх кхы а дикагIа тоабара министерствос укхаза «Колхозница» яха пилорама, мебельни цехе феца болх бу дахчан оатхалаш дIа-юха кхухьа транспорт, мукхараштеи инструменташтеи мукъараш ду цех йилла лаьрхIад.

Семилеткан хьалхарча шера доккхий къахьегама толамаш даха лаьрхIа я Шелковской промкомбината коллектив.

Б. НОВОСЕЛЬСКИЙ.

Балха итогех хьахиннар

Укх деношка, делкъийна болхлоша салоIача хана хьалхарча квартала итогаш ювцаш «пятиминутка» яха собрани хилар «1918 шера 11-ча августа» цIерахча типографен къахьегамхой.

Хьалхарча квартале социалистически яхье лоаттабаьча къовсаме производствон план 113,7 процент кхоачашъяьча Кунский Артем керте волча печатни цеха карара-каралуш йола типографен Цlе байракх еннай.

Белгалбоаллаш дика къахьийгарцу юкъе печатника Халомкин Василе, печатника помощницас Богамазова Тамарас, накладчицас Беседина Ольгас, кхыбараша.

Печатни цеха хьожаяь карара-кара лу Цlе байракх ше дIаэцаш цеха профорга Ломакинас аьлар:

—Тхоай коллектива денна совгIат сий а деш, кхы а дикагIа къахьегарца дIа ца луш тхоашка лелоргда оаха. Тха коллектив хIанз кхы а дукхагI дегIаьга низ боларца болх беш я укх шера 24-ча июне ССКП ЦК-а Пленум гулъе аьнна баьча хоамо дог гIоздаьккха.

Типографе болхлошта юкъе дика сий долаш я линотипни цехера тIехдика линотипистка йола Шельпякова Валентина. Уйла тIаяххийта хьисап а деш цо ший болх цIена баро боккха аьттув лу сухалца шипца бувзабенна балхаш деш болча наха массанешта а. Цхьаккха смена дIайоцац Валентинас балха боарам кхоачаши тIеххкхоачаши ца беш.

Шоашкара хьокхам эца мегаргболаш къахьегаш ба Абубакаров Абус керте волча переплетни цехера переплетчица Сугаипова Асети, Куневаи, комсомолка Ременякаи.

Хьалхарча квартале балха план кхоачашъеш социалистически яхье дика толамаш дахарах типографен кулгалхоша 17 болхлю сийлен Доска тIа ваьккхав, 12-нена сийлен Грамоташ еннай, хIаьта 13 сага баркал аьннад.

А. ДОДОВ.

Лекционни пропаганда

ХIара оршота дийнахьа Наьсарен района юрташка тайп-тайпарча темех лаьца лекцеш еш. Лекцеш ешар вIаштIехьдаьккхад ССКП Наьсарен райкомои политически Iилманеи кхетам боаржабеча обществон отделенеси. Лекцеш ешараш ба партийни а советски а болхлой.

Май бетта 11-ча дийнахьа, делкъийта, стане гулбелар сомийи баьца даарийи бригадай болхлой а тракторни бригадера механизатораш а. Болхлоша дика кхетабеча наьна меттала «Нохч-ГIалгIай АССР экономикеи культуреи семилетке дегIаяра перспективаш» яха лекци йийшар ССКП Наьсарен райкома секретара Мальсаговс. Ше йийша лекци Назрановски районе семилетке де лаьрхIар юкъе а доаладеш йийшар цо. ЧIоагIа сакъердалуш ладийгIар «Назрановски» яхача совхоза Яндырски отделенен болхлоша цу лекцега. Иштта кхыча отделенешка а йийшай лекцеш.

О. БУЗУРТАНОВ.

Юртий советаш хоржамаш хинначул тIехьагIа

Март бетта РСФСР Лакхехьарча Совете а моттигашкарча советашка а хоржамаш хилар. Цу хоржамаша хьахьекхар вай халкъ Советски Союза Коммунистически партена а Советски правительствона а чIоагIа мутIахьа хилар. Март бетта хинна хоржамаш депутаташ дукхагIа хержа хиларца башха да хьалхагIа дIаихача хоржамел. Цо тешал ду паччахьалкхенна доал дара халкъ дукхагIа юкъеозаш хилара, дIахо йодача хана кхы а дукхагIа социалистически демократи шеръеш хилара. Халкъа диццаланза да хоржамаш хилале хьалхагIа яьча собранешка а кандидаташца вIашагIкхетача а дийца дIайха дешаш. Депутататашта дагадохийта мегаргдолаш да 24 феврале Москверча Калинински хоржамий округе харжархоща вIашагIкийттача хана нов. Н. С. Хрущевс аьнна дешаш: «Харжархоша даиман депутаташта тохкамаш деш хилар диццалийта мегаргдац, дешаца, тIалоацамашца кхоачашхулаш дац депутатий декхараш, уж кхоачащде деза нийса а шоай ханнахьа а». Хьалхарча организационни сессес хьахьекхар юххьонца денз советаша хьалаьца никъ нийса хилар. Цу сессе исполнительни комитеташ а хадданза болх беш йола комиссеш а хержар Веденски районерча ерригача юртий советашка. Ала дезаш да, районерча ерригача юртий советашка эшаш йола комиссеш вIашагIтеха хилар. Масала: юртбоахама, наькъий, культурно-бытовой, и кх. дI. Цlе-Ведана, Дишни-Ведана, Ведана юрта советаша балха планаш оттаяьй, социалистически тIалоацамаш а даьд. Ховш да, балха планаш юрта советий исполкомашка чIоагIъяь хила езилга. Хадданза болх беш йолча цу комиссешта хьалхашка доккхий декхараш латт харжархошта юкъе кхетама болх бе безаш, юрташкара наькъаш тоаде а тIаьш тахка а дезаш, и. кх. дI.

Цу лоархIамеча гIулакхий теркам беш хила беза юртара депутаташ. Шоай декхараш дика кхоачащду районерча цхьайолча городашкарча депутаташа, масала: Ведана юрта совета депутат йолча учительницас Н. И. Одероваси райбольнице лорал деш волча Магомадов Супьянеи хадданза шоай харжархоща бувзам лоаттабу, доккха новкъостал ду юрта советаша планаш оттаеш деча балхашта, юрта гаьнаш йотIача. Дишни-Ведана юрта совета депутат волча нов. Умаровс доккха гIо ду юрта совета балха тIа, цун гIонца хьалъяь яьлар 3 гектар йолча беша гонахьара карт.

Ала дезаш да Цlе-Веденарча а юртий советашка тоъал дукха кхоачамбоацараш хилар. Цига оттаяь балхий планаш исполкомашка чIоагIъянза я. Хадданза болх бе безаш йола комиссеш вIашагIа а кхийтта, шоай кхоачащде деза декхараш малагIаш да хьожаш яц, хIаьта Ведана юрта советерча культурно-бытовой комиссегара (комиссен председатель Н. И. Одерова) дIамелъийккхача комиссей балха планаш яц. Белгалдаккха дезаш да, хIанз юртий советашка хержа нах дукхагIа бараш керда хилар а царна балха тIехь денна гIо эшаш хилар а.

Цхьабакъда, Веденски райисполкомо 24 апреле юрта советий председателийи секретарийи семинар йир, хIаьта а цу семинарах тоъам а баь Iе мегаргвац, хадданза бе беза юртий советаща беш бола болх. Кхычар хьокхам эца мегаргболаш дика балхаш деш ба колхозашка дукхагIа бола юртий советашкара депутаташ. ХьажкIаш дIаера дийнахьа йола нормаш 150 процент кхоачашъеш ба Чапаев цIерахча колхозера депутаташ бола Миталаев Салаудии, Миталаев Джалаудии, Мадаеви.

Иштта дика толамаш доахаш балхаш деш ба цу районерча Энгельса цIерахча колхозера депутат йолча Тазуркаева Пердоза кулгалдеча звенощцара болхлой. Нормах дийнахьа 0,12 гектар мара дIае ца йоагIача коартолаш цар 0,20 гектара тIа дIаюв. Царел тIехьа ца бусаш балхаш ду XIX партсъезда цIерахча колхозерча, 130 процент балха нормаш кхоачашъеш волча Езизидов Сайде, 125 процент нормаш кхоачашъеш болча Шедиев Аде а Хасанов Султана а.

Юртий советий болх кхы а дикагIа тоабе йиш йолаш ба. Цхьабакъда цу гIулакха хадданза комиссешта новкъостал де деза, райисполкомо хан-ханнахьа инструктаж тела а эшаш дола новкъостал де а деза, депутаташтеи, харжархоштеи юкъера бувзамаш чIоагIде деза.

А. ИСАЕВ.

Студенташ производстве

Лакхерча дешара заведеней производствацара бувзам совбаккха аьнна Коммунистически партеси Советски правительствоси тIехьарча хана даьча соцамашта жоп а луш, дерригa балхаш шоаш де аьнна Грознерча Мехкдаьттан института студенташа хьаийца мехкдаьтта чакхдоаккхача завода № 8 йолча установкан коллектив хьокхамца ший болх дIахьош я.

1-тIча Мая сийна планал совгIа 600 тонн мехкдаьттан продукци яла аьнна шоашта хьалхашка оттадаь декхараш сийленца, ханал хьалха кхоачашдир студенташа.

ХIаьта хIанз цар дош деннад яр шу чакхдоаллаш планал совгIа кхо эшелон мехкдаьттан продукци яла.

Из декхар кхоачащдеш дика къахьегаш ба хIанз института 4-ча курсе деша багIа студенташ Шорр Август, Мазяр Ада, Дорошинская Эмма, Паукова Таня, иштта кхыбараш а.

ТIехдика дийша юкъера школаш яхарах енна медалаш а йолаш институте дIаэца аьнна заявленеш а яхьаш уж баьхкача дийнахьа денз тоссаделар Эммайнеи Таняйнеи юкъера доттагIал.

ЧIоагIа гIадбаха хилар мехкарий шоаш шаккхе а цхьан групе нийсъеннилга хайча. Цу хана денз цхьан истола тIа лекцешка ладувгIаш а, конспекташ язъеш а, читальни залашка шоашка деша аьнна литература дешаш а хьабоагIа уж.

Уж шиъ цхьан бIаргаго йиш я кино, драмтеатре, кхыйолча культурни моттигашка. Цул тIехьагIа цхьа ха йоаккх цар цига шоашта дайнар, цунах хетар дувцаш. Институтерча студенташа а, хьехархоша а чIоагIа безамеи Iимерзеи ба оал царех. ХIанз уж болх беш ба цхьан сменах.

Массаболча студенташца цхьан шоаш денна дош кхоачащдеш къахьег Эммаси Таняси. Цар болх беча сменан коллективо хIара дийнахьара норма 105 процентал кIезигагIа йоацаш кхоачашъю.

ГАЛАЕВ Хаматхан.

Дийнахьи буси 110.000 кирпишк

Шоашта цIенош хьалдеш болча наха массаза а белгалдоахаш да ОГПУ цIерахча завода кирпишк эггара дикагIа я яхаш. Из бакъдергда кирпишк бIаргаяйначар а цу заводе хиннараша а.

Оаха а ду из дош бакъ, цу заводе тхоаш хиларлх. Кирпишк тIера шаьра а, ший боарамах етта а, цIе бос болаш а я. Масса хана а хиннай из завод кирпишк дика еш.

Завод улл Сталински районе, Грознера хьалъара боалача боккхача наькъа йисте.

Арахьара сибат а да завода кхычарел белгалагIа. Трамвай тIара тхо Iодаьлча эггара хьалха тха бIарг тIаэттар гонахьа яь хоза кирпишкий карт а, лакхе яздаь йоазув а долаш, аьшка коа наIараш а йолаш доккхача ковна, ковна чухьнахьа дагIача хозача цIеношта. Коара араювлар кирпишкех етта самосвалаш. Ковна чухьнахьа аьттехьа а аьрдехьа а дагIача цIеноех аз шийга хаттар дича, са новкъоста аьлар сона, цIе укхаза хилар; шийна из ков довзилга. Аьрда оагIорахьа даьгIа доккхий, кIай кир теха цIенош 200 саг чухоаш клуб хилар а, аьрда оагIорахьа завода керттера контора хилар а, иштта цу коа берий садик, школа, столови хилар а хьадийцар сона контора дIачукхачалехьа са новкъоста.

Пурам а дийха директора кабинете тхо дIачудаьлча, укхаза, хетаргахьа производствон гIулакхаш дувцаш директори, тIехьагIо тхона яйза, завода керттера инженер, юккъерча ханара кхалсаги багIар. Уж бар дукххача хана денз заводе болх беш бола Грищенко Георгий Васильевичи Т. А. Буцыгинаи.

Кирпишк хьаяра план кхоачашъярах шийга къамаьл дича директора н. Георгий Васильевич Грищенкос биъ беттара план заводо 118,4 процент кхоачашъяр а эрсийи, нохчийи, гIалгIайи, иштта кхыдолчеи къамех латта завода коллектив городерча гIишлонаш хьалъечарна махулла дукхагIа кирпишк яла лерхIаш хилар а дийцар.

Укх шера 2 миллиони 2 бIаь эзари кирпишк арахеца езаш я завод. Биъ бетта 1 миллиони 67 эзари кирпишк еннай заводо города.

ХIанз хIара дийнахьа 110 эзар кирпишк арахец заводо. БархI квартира йола цIенош хьалде йиш я цу кирпишкех.

ДIахо йодача хана кирпишк арахецилга дегIадарах хаттар дича н. Грищенкос аьлар: «Укх семилетках завод оборудованеца эргаяккха лаьрхIад оаха, хIаьта цул тIехьагIа заводо шера 80 миллион кирпишк лургья»...

Конторера тхо арадаьлча, сакъердаме йолча-м хIанз долх вай аьлча санна, сихха гIа а боаккхаш цехаш йолча оагIорахьа хьалволавелар са новкъост. МагIа йистте йоаллача цехе кхаьчача оаха моаршал хаьттар нов. Шестыкова Нина Федоровна начальник йолча формовочни цеха сменага. Мадагтара болх беш яр лоабат хьувш а, кепа тохаш а, бийда кирпишкаш хедаеш а йола машинаш. Машинашта гонахьа балхаш деш хьувзар катий нах. Пресса кIалхара хьаарауха кирпишкаш тархеш тIа дIатIаехкаш цхьабараш бар, кирпишкаш а тIехьа уж тархилгаш келлер яхача вагонеткаца дIакхухьаш шоллатIа бараш бар.

Къаьстта бIарг тIаотташ бар пресса чура хьаухаш йола кирпишкаш хьа а ийеш тархилгаш тIа ехкаш бола къона болхлой Трукова Любеи Шевердинова Варяи **(1-гIа сурт).** Цар хIаране денна, нормах 8 эзар кирпишк хьалъэца, езача, 10—12 эзар кирпишк хьалъэц.

Хьинар долаш а ший новкъосташта дукха везаш а ва келлер яхача вагонеткашца тIаьда кирпишкаш сушильни цехе дIаувзаш вола нохчий зIамига саг Дараев Алу. **(2-гIа сурт).** Балха нормаш хIара сменах 140 процент кхоачашъю цо.

Дараев болх дика барал совгIа оамалаш дика йолаш, оаха массане лоархIаш а тхона везаш а ва яхаш дувц смена начальника Шестыковас.

Формовочни цехера арадаьлча тхо дIахьайзар кирпишкех йотташ латта машинаш йолча оагIорахьа. Из яр кирпишкаш йотташ йола цех. Цеха хьалхашка дагIар, наIара уллув а лакхехьа а хьалтеха цIеча кIада тIа яздаь лозунгаш а долаш, зIамиго цIенош. ЦIагIара хьаара воагIача лохарча дегIарча, болхлой форма тIаювхача, зIамигача сагага фуд укх цIеношка аьнна оаха хьаттача, цеха контора я аьнна жоп делар цо.

Цу цIеношка дIачудаьлча тхона гучадаьлар контора хинна ца Iеш, укхаза душ а болхлой барзкъаш чудола шкафаш латташ а цIенош хилар.

Балхара йистебаьлча, балха барзкъаш Iо а даьхе, лийча а лийче шоай цIена барзкъаш тIа а дийхе, цIаболх болхлой. Цул тIехьагIа тхо дахар цеха начальника кабинете. Кабинете каьхаташка хьежаш вагIар екъача юхьара, безаме зIамига саг. Из вар 70 болхло волча йоккхача цеха начальник Ерофеев Михаил Федорович. Цун кирпишкаш йотташ йола цех дика болх беш хилара тешал дора кабинете аьтта оагIорахьа яьллача Цlеча байракхо. Из еннай цеха биъ беттара план тIеххкхоачашъярах. Планах 10 миллиони 200 эзари кирпишк ятта езача, 11 миллиони 345 эзари кирпишк еттай цехерча болхлоша.

— Байракх шоашкара кхыча цехо дIаяккхара кхераш-м дац шо? — хаьттар аз Михаил Федоровичага.

— Тха коллектив байракх дIа ца яла лерхIаш я. Цунна тешалду май бетта хьалхарча декадах даьхача балха толамаша.

Дукххача къамий нах юкъе бола ший коллектив барт болаш а, доккхача хьинарийца болх беш а хиларо дог ураоттадаь лувра цеха начальник. Балха нормаш 150—200 процент кхоачашъеш дукха болхлой цехе хиларо дайтар цунга майро къамаьл. Михаил Федоровича стола тIа уллача кизга кIалха а цеха хьалхашка доаллача доска тIа а къаьгга хьагуш яр дикагIа болча болхлой цIераш. Царна юкъе вар балха нормаш 200—210 процент кхоачашъю пишка чура кирпишк арайоаккхаш вола Кислицин Геннадий, 150—200 процент балха нормаш кхоачашъеш бола Павлюк Иван, Абозин Павел, Шавхалов Хьусен, Сулейманов, иштта кхыбараш.

Къаьстта доаккхал деш вар цеха начальник Кислицин Геннадехи Шавхалов Хьусенахи. Етта кирпишк пишка чура хьаара йоахача болхлошта юкъе эггара дикагIа бола болхлой уж ба яхаш дувцар цо.

Цехе даха, уж болхлой а цар беш бола болх бIаргаго дезаш а тхо хилар ховш волча Ерофеевс «хIанз шу раьза дале цехе гIоргда вай» аьлар.

Конторера ара а даьнна тхо цеха дIатIа дахача пишка чура кирпишкех етта вагонетка тетташ хьаара воагIар зIамита дегI долаш екъача юхьара зIамита саг. Оаха цунга моаршал хаьттачул тIехьагIа Михаил Федоровича аьлар:

«Ер ва-кха тха дикагIа болча болхлой списка тIара Кислицин Геннадий»... **(3-гIа сурт).** Кхаь-виъ болхлочо машина тIа хьалтIа ма йотта пишка чура кирпишк арайоахар Геннадес. Цхьан сменах масса эзар кирпишк арайоаккх Iа аьнна шийга хаьттача, 11—12-эзар йоаккх аьлар цо.

— Укхана хьабе болх болча хана ши норма ца йоаккхаш цIаккха а Iийнавац ер, — йоахар Михаил Федоровича.

Нормах цхьан сменах 5,5 эзар кирпишк араяккха еза пишка чура. Бакъда, хьинар долча къоначa болхлочо из норма лакхъяьй.

Коллектива дукха везаш а денал долаш а волча Геннадес цхьан даьна кхоачам балла дола кхаь цIенах латта цIенош хьалде кирпишк арайоаккх цхьан дийнахь пишка чура.

Йайхача хана селлара дукха кирпишкаш ара мишта йоахалу хьога яха къамаьл оаха дича, Геннадес дийцар:

«Безамца деш дола хIама массаза а атта хул. Цкъа-дале, кирпишкаш керда школаш, больницаш, наха чуоаха цIенош хьалдара эшаш хилар дика кхета а ду аз, шоллагIа-дале, новкъосташца яхь а я са...»

Тхога хIама хьаала карагI ца доалаш, йоассош латтача вагонеткашкахьа дIахьежар Геннадий: пишка чура араяккха езаш кхы а кирпишк яр. Из кхета а даь, тIеххьара а алапи мел ийду Iа аьнна, хаттар дир оаха къоначa болхлочунга. Ше апрель бетта 184 тума алапи ицалга а дIахо йодача хана балха овсарал махулла совъяккха ше лаьрхIа хилар а дийцар Геннадес.

Ше хьаарайоаха кирпишк тIайотташ латтача самосвала **(4-гIа сурт)** юххе Io а йоассаяь, вагонетка а ийца юхачувахар из.

Самосвала юхе каьхаташ бе а доахкаш латтар кIайвала венна юкъерча ханара саг. Из вар шийна цIенош де кирпишк я вена совнархоза № 2 йолча АТК болх беш вола плотник И. С. Николаев.

Кхыйола пишкаш йолча даха безам бий шун аьлча санна наг-нагахьа дIахьежар Михаил Федорович цеха уллу гIолла хьаллаттача машинашка. Цунна ловра цеха сийле, «Цlе байракх» яьккхача коллектива къахьегама гIулакхаш тхога хьахьокха.

Шоашкара Цlе байракх карара ца ялийта а кхы дIахо йодача хана керда къахьегама коталонаш яха а аьттув балба шун аьнна ловца а баьккха, Михаила Федоровича Iодика ийцар оаха.

ГАЛАЕВ Хьасан.

И. Плиева сурташ.

Хьайбаш леладерий доккха декхар

(Дика чакхдаккха хьайбаш даьгIенашка доажадар)

Семилеткан хьалхарча шера хьайбаех йоаха продукташ яха шоаш тIаийца доккхий декхараш кхоачашдеча мехкарча юрта боахама къахьегамхоша лоаттабеча къовсама эггара кертера ха — хьайбаш даьгIенашка доажаду ха хьаэттай. Къаьстта цу хана, шортта а царегIа а дола моша доакъар долча хана боахамаша хIара шера дукхагIа доаккх дулхи шуреи.

Укх шера мехкарча юрта боахама къахьегамхошта хьалхашка хьайбаш даьгIенашка доажадар вIаштIехьа доаккхаш кхы а доккхагIа дола декхараш отт. Дулхи шуреи доаккхилга чIоагIа лакхде деза.

Из декхар кхоачащде йизза торо я вай. ДаьгIенех Iалаьмате бIаьхий ба вай мохк. Кертера цар латт царех бизза пайда эца харах.

ДикагIа долча боахамий закон а хинна дIаэттад даьгIенех шоай ханнахьа а бизза а пайда эцилга. Масала, Рязански областе я колхозаш аьхки цхьан Iаттагара 2500—3000 килограмм а кхы дукхагIа а шура йоаккхаш. Дулхи шуреи яккха шоаш тIаийца доккхий декхараш кхоачащде Рязански колхозийи совхозийи чуоттаяь а йоажаеш а миллион хьакха, 200 эзар гаргга доахан, 150 эзар устагIа тоабалийта беза. Иштта дукха хьайбаш хIанзалца хиннадац Рязански даьгIенашка! Цунца дувзаденна чIоагIа бехктокхаме а сийлахьа а да Iуй декхараш. Царех тийша да хIанз Iулаш эша ца долийташ лорадар а царна хьайбаш тIаккхетар а, шура дукха яккхар а доажадеши чуоттадаьи хьайбаш дорстадар а. Рязански областе Iуна гIулакх лоархIаме а сий долаш а хинна дIаэттад, из гIулакх леладеш ба дукхагIа бола нах: коммунисташ, комсомольцаш, кагирхой. Шоай гIулакх дика довзача наьха цIераш — Солотчински районерча И. П. Трухина, Ижевски районерча И. М. Масакова, «Прогресс» яхача совхозерча воккхагIа волча Iуна Илья Вострикова цIераш Рязански областе мел болча наха йовзаш я.

Укх деношка областерча Iуша доярказацеи свинаркашцеи цхьана яхь лоаттаю даьгIенашка доажадеча хана дийнахь-бус цхьан Iаттагара 16 килограммал кIезигагIа йоацаш шура яккха, чуоттаяьча хьакхана 600 граммал кIезигагIа доацаш дулх тIакхетийта, хIаьта доажадеча доахана — хIараненa 800 граммал кIезигагIа доацаш дулх тIаккхетийта. Ший сменах йоагIа норма кхоачашъе дикача заводерча болхлочо тIагIертта къовсам лоаттабеш санна, уж декхараш кхоачащде дош лу цар.

ХIанз а цхьайолча моттигашка дика кхетадац колхозашкеи совхозашкеи Iу мел лоархIаме саг ва. Маьхах Iу оттавеш а, кхе летача е воча колхозникашка Iун гIулакх луш а моттигаш кIезига яц. Боахамий хьалхле лелаерашеи специалисташеи, колхозийи совхозийи партийни организацешеи юрта дикагIа бола нах увттабе беза Iуний балха тIа, общественни производстве Iуй бола лоархIам массанахьа а нийса кхетадергдолаш гIулакх оттаде деза цар, Iуна гIулакх а говзал а лакхъелга вIаштIехьа даккха деза. Хьайбаш дика доажаде а цамогаш хилча царна хьалхара медицински новкъостал де а ховргдолаш семинараш е еза царца.

Колхоза а совхоза а Iуна боахамий хьалхле лелаерашкареи специалисташкареи хIара денна новкъостал эшаш хилар диццалийта йиш яц. Эггара хьалха специалисташа деш дола новкъостал латта деза даьгIенех пайда дукхагIа эца йиш хулийта хьайбаш доажаду дикагIа йола метод массанахьа а юкъейоалае вIаштIехьдаккхарах. ДаьгIенаш клеткашта екъилга а царна йоагIача аргIах хьайбаш доажолга а хинна Iац из. Цу гIулакха юкъе дода яанза йиса буц хьаккхар, даьгIенашта бIеха буц тIаяларца а буц Iойижарца а къовсам лоаттабар, буц тIаялга лакхдеш а даьгIенех дикагIа пайда эца а торо хулийташ дола цхьадола гIулакхаш дар а.

Духхьал доажадарах кхоачам хинна Iе йиш яц цхьаккха дича а. Дуккхача шерашка хулаш йола культурни даьгIенаш яьхкача Прибалтике, Белоруссе, цхьадолча кхыча областашка мара дарстийта а дуккха шура яккха а вIаштIехьа даргдац, дажаш дуачул совгIа хьайбашта кхы тIа доакъар ца лой. Бетташка хьежжа тIайоала буц а цун дикал а лархIа еза, цу боарамга хьежжа кхы тIа эша моша доакъар Iалаш а дергдолаш. Аьхки хьайбаш кхоабача боккха лоархIам болаш я хьалха йолла силос. ХIара боахаме еллача бакъахьа а я из. Ужаш а даьгIенашка хьайбаш доажаделга вIаштIехьа доаккхаш даь кхы дола балхаш а хIанз кхыча тайпара де деза, соахка хинначa боарамашца диста дита йиш яц уж. Цу хана хьайбаш кхабара а уж доажадара а боарамаш кхыдараш хиннад.

ХIара колхозе а совхозе а къаьстта йоакхо е еза хьайбашта мала хий хилийтара. Хи Iамарч доацача, торлучох хий моладара гIулакха механизаци е еза, прибалтийски республикашка санна автопоилкаш а йоахкаш йола цистернаш лелаелга шерра дIадоаржаде деза.

Специалисташеи юртбоахама организацешеи доажадеча моттигашка доахан детта механизаци е новкъостал де деза колхозашта.

Боккха лоархIам болаш да доахана Iулаш нийса вIашагIтохар, доахан оза йиш хургйолаш уж дажача тараз оттадар.

ДIадахача шера доажадеш доахан дорстадеча балха юкъе доккхий кхоачамбоацараш дар. Масала, Горьковски областе деттача доаханцеи къоначa хьайбашцеи цхьана дорстадеш дола доахан доажадеш, яьIача сиргIилгашца яIанза йола сиргIилгаш лелаеш, дорстаде оттадал ха йоаца къона хьайбаш дорстаде увттадеш, доахан шоай ханнахьа дорстаде ца оттадеш моттигаш хиннай. Уж тайпа кхоачамбоацараш хIанз ла йиш йоацаш да.

Цхьан областера районаш даьгIенех кIезигагIеи дукхагIеи Iалашъяь моттигаш я. Иштта гIулакх эттача Оренбургски а кхыдолча а областий опытах колхозаша договораш а увттаеш, госфонда мукъаухкача лаьтташка дорстаде доахан а жа а доажаделга вIаштIехьа даккха деза. Гаьнна дIадахийта, юхерча моттигашка а цонаш тIа а доажадеш, доахан дорстаделга вIаштIехьа даккха деза.

Дулх доаккхаш дIабода мах лохбе а, хьокхаш, вIашка тохаш, даьхьа дезача моттиге дIахьош, доакъарца къа а ца хьегаш, вика, кен, горох, коартолаш, кхыйола культураш вIашагIа а увш дIайийначa, гаьна йоацаш ядача моттигашка хьакхарч йоажаеш йорстаярца хьакхий дулх дукхагIа даккха а деза. Хьакхарч йоажаю моттигаш гоннахьа электроаьшка саьрг теха хила еза.

ДикагIа йолча болхлой опыто хьахьекхад, Iушта, дояркашта, кхыча хьайбаш леладеча болхлошта доагIар цар йоаккхача продукцега хьежжа оттадар чIоагIа лоархIам болаш хилар. Хьайбаш леладеча хIара болхлочоа доажадеш хьайбаш дорстадара, шура яккхара, тха даккхара заданеш а оттаяь, хьайбаш доажаде доладаьча хьалхарча деношка денз план тIеххкхоачашйича, балхах шийна доагIачул совгIа хIама лургдолаш гIулакх оттадича бакъахьа хургда.

Боахамий хьалхле лелаераша, партийни профсоюзни организацеша чIоагIа йоакхо е еза хьайбаш доажадеча болхлошка дика хьал хулийташ, продуктех а товарех а уж Iалашбеш, цар культурни салаIа йиш хургйола чуIе моттигаш хургйолаш гIулакх вIаштIехьа даккхара.

Аьхки хьайбаш доажаду ха—дуккха дулхи шуреи яккха йиш йола ха хьаэттай. Хьайбаш доажаде доладаьча хьалхарча деношка денз дукха шура яккха а хьайбаш дорстаде а йолаяьча социалистически яхьа байракх лакха айъяь шоай болх дIаболабаьб хьайбаш леладеча болхлоша. Цу яхьа дукхагIа теркю е а цунна юкъе дукхагIа нах чуоза а беза, ший дош кхоачашдер малав берригача наха ховргдолаш.

(1959 шера 9 мая арадаьннача «Юрта боахам» яхача газета передовая).

Цхьан гектара тIара 900 пунт хьажкIаш яхар духьа

Урус - Мартановски районерча Предгорни совхоза 3-гIча отделене хьажкIий гIулакх дика довзаш волча Улубаев Вахас кулгалдеча звенос фуалъяьхача хьажкIий 408 пунт яьккхар 1958 шера 45 гектар долча лаьттан хIара гектара тIара. Совхозерча болхлоша дика хьувкъаяь хиннай йоахар уж хьажкIаш, цхьабакъда, звенон членаша кхоачамбацар царех.

ХьажкIаш хьувкъаяра дош цIенхаштта уйла а еш дийцар звенос Советски Союза Коммунистически партен XXI-гIча съезда сийна берригача мехка социалистически ях яьржача денношке а. Цу хана социалистически декхар тIайийцар звенос — 120 гектар долча лаьттан хIара гектара тIара фуалъяьха 150 центнер йоаккхаш хьажкIаш яха аьнна. ХьажкIаш дикагIа хьувкъаяра даьр фу да? ХьажкIаш дIаювргйола лаьтта 75 гектар тIаккхийттад, звенос це деза дерригa балхаш механизацеца кхоачашделга вIаштIехьдаьккхад, хIаране тIа 5,5 тонн юллаш 120 гектар долча лаьтта органически удобренеш ехкай, хIаьта керттера дар фу да аьлча, дерригa лаьтта дика оахам a даь Ia тIадалехьа Iодилла хилар да. Цо тешам лу укх шера — семилеткан хьалхарча шера — хьажкIаш дика хьувкъартхилара.

ХьажкIаш дика хьувкъаяра боккха лоархIам болаш да, цу дерригача лаьтта дIайийна хьажкIаш квадратно - гнездовой хьисапе а ханал 5 ди хьалхагIа а дIайийна хилар. Уж хана хьалха дIаерах дIайийнача хьажкIашта гIулакх дикагIа де хахургья царга. Массайолча моттигашка цхьатарра хьалтIайолаеннай хьажкIаш. Карта тIа санна бIаргагу квадратех тIайоагIаш латта хьажкIаш.

— Дог тIаддода цу морча балха бIарахьежача,— йоах раьза хиннача отделенен агронома Витчинкина. Тракторист волча Вогапов Биболатеи, болх дика вIаштIехьбаккха хайна ца Iеш, квадратно-гнездовой хьисапе хьажкIаш дIаера говзал йоккха йолаш а волча сеяльщика Улубаев Вахаси дика къахьегар бахьан долаш да уж хьажкIаш дика тIаялар. Дийнахьа нормах 13 гектар мара хьажкIаш дIае ца езаш хиннача цу агрегато «Беларусь» яхача трактора 20—23 гектар дIаювра. Цо йиш хилийтар лоацдача агротехнически ханашка хьажкIаш дIае.

Болх чакхбаллалца звенона дIаеннай «Белорусь» яха цхьа трактори, квадратно-гнездовой хьисапе хьажкIаш дIаюв сеялкеи, ши культиватори, эшшача боараме макхаши, дIайийнача хьажкIашта деш дола балхаш шоай ханнахьа а дика а чакхдахара эшаш йола юртбоахама кхыйола инвентари.

ХIанзарчоа сомий бешамашкеи отделенерча кхыча балхаш тIеи балха нормаш цаI-ахи шиъи кхоачаш а еш, балхаш деш болча звенон членаша Муслиева Зайнапа, Татаев Iарбе, Мациева Тамарас, Адаев Мусас, кхычар каст-каста хоатт шоай звеньевойга шоай звенон кхашкара балхаш маца долалу аьле, хIана аьлча царна массанена дагалаттар цаI да—хIара гектара тIара 900 пунт а йоаккхаш, Даьхенна 6,9 эзар пунт фуалъяьхача хьажкIий ялрца ворхI шера чухь 10—11 миллиард пунт ялата яла аьнна дерригача халкъо тIайийца декхар кхоачашдара гIулакхаца шоашкара доашIаш дола дакъа лоацилга.

Къаьстта хьинар совдаьккха къахьегаш ва укх деношка Улубаев Ваха ше а. Дика болхло из хиларах совхоза партийни организацес Советски Союза Коммунистически партен члена кандидаталла дIайийцав Улубаев Ваха.

А. ПАЛЬЧАК,
ССКП Урус-Мартановски райком орготдела заведующи.

БЕЛГОРОДСКИ ОБЛАСТЬ. Шебекински районерча «Красный Октябрь» яхача колхозо укх шера силоса лаьрхIа 800 гектар хьажкIаш дIаювргья. Из чIоаггIа мах бола культура лелаяра юртбоахама артеле 8 механизированни звено яьй. ХIара звено латт шин сменах болх беш болча шин трактористахи шин прицепщикахи. Колхоза механизатораша дош деннад укх хьажкIаш дIайийнача дерригача лаьттан хIара гектара тIара 400 центнерал кIезигагIа доацаш моша доакъар даккха.

ХIанз колхозникаш хьажкIаш дIае болабеннаб. ХьажкIаш дIаюв квадратно-гнездовой хьисапе.

СУРТА ТIА: «Красный Октябрь» яхача колхозе квадратно-гнездовой хьисапе хьажкIаш дIаюв.

О. Сизова сурт. **ТАСС фотохроника.**

ДIадийнача ялаташта дика гIулакх ду

Ханнахьа а дика а ялаташ дIадерга хьежжа мара уж хьатIадаргдоацилга кхетаду Гудермесски районерча «Дружба» яхача совхоза къахьегамхоша. Цудухьа кхашкара лоаш даша а деша лей хиш чудуаше хьалха дувш дола ялаташ дIаде болабелар уж, хIаьта ший боарамга кхаччалца лаьтта дIоахделча хьажкIаш дIае а болабелар.

Цу совхозера бараш санна болча механизаторашкара хьокхамаш ийдеза Наьсарен а кхыча а, хIанз а хьажкIаш дIайийна ца яьннача районашкарча механизатораша. Ялаташ дIадувча хана хIара сменах йола балха норма кхоачаш ца еш йола агрегат лаха хала дар Гудермесски районе. ХIаьта юкъ-юкъерча механизатораша ши норма а кхы дукхагIа а дIаювра хьажкIаш. Цу хана ерригача районе цIи хеза яр квадратно-гнездовой хьисапе нормах 12,5 гектар хьажкIаш дIае езача 20 гектар дIаювш хинна 1-ча отделенера трактористa Сончик Георгеи сеяльщика Аматаев Данилбекеи агрегат. ХIаьта цу агрегатаца яхье баьннача 2-ча отделенерча тракториста Батаев Хьамзатеи сеяльщика Масаев Андеи дIаювра хIара дийнахьа 12,5 гектар дIае езача 27-нега кхаччалца.

БIаьстан ялаташ дIадувча хана иштта дика механизатораша къахьийгалга гуш да хьатIадаьннача ялаташка хьежача.

Укх шера 2100 гектар хьажкIаш дIайийнай совхозо. Дерригача кхашка гуш я цхьатарра хьатIаяьннача хьажкIий баьццара квадраташ.

ХьажкIашта юкъера оасар дIадоаккхаш, уж тоаеш, нийсъеш ба хIанз совхоза массайолча отделенешкара болхлой.

Дика къахьег механизатораша хьажкIашта культиваци еш. Совхозе дIайийначарех нийсса ах хьажкIашта культиваци яь баьннаб уж хIанзе а.

Укх шера ялаташ дикагIа хьувкъийтара шоаш тIайийца лакхера декхараш сийленца кхоачашдеш ба совхозера звеньевойш. Шо-шоай участкашта доал ду цар.

Совхоза отделеней механизатораштa юкъе а белгалбаха безаш ба 3-ча отделенера бараш. Ханнахьа гидуаргашта оасар а культиваци а яь, цул тIехьагIа хьажкIашта оасар а даь, хIанз царна культиваци яь бовла боахк уж. Тхоай бола низ, хьинар тIадохийтаргда оаха, йоах цу отделенерча тракторно-полеводчески бригадан бригадира нов. Куприенкос, укх шера ялаташ дика хьувкъийта оахош тIайийца декхараш кхоачашдара.

Гуш да шоай дош механизатораша кхоачашдергдолга. ХIара сменах йола балха нормаш 1,5—2-зза тIехкхоачашъеш хьабоагIа бригадера дикагIа бола механизатораш нн. Б. Насуханов, Беймуратов, Овчаров, иштта кхыбараш.

ДIадийнача ялаташта доагIача тайпара доал дарал совгIа тахан а тIехьа хьайбашта доакъар Iалаще арабовла кийча ба 3-ча отделенера а вокха отделенешкара а механизатораш. ХIаьта баьцаш хьокхарг хиннайий а хьеж уж каст-каста.

Дукха ха яц «Дружба» яха совхоз вIашагIъелла. Дукха халонаш а кхоачамбоацараш а нийслу механизаторий балхашта юкъе.

Техниканна ремонт ергйолаш шоай мастерскеш яц цар. Цудухьа кхычахьара новкъостал деха дезаш хул механизатораш. Совхозе автотранспорт а яц. Цу гIулакхо вIаштIехьадалийтац бокъонца де деззача тайпара укх лоархIамерча хана кхашкарча балхашта кулгалде.

«Дружба» яхача совхоза таьна йоаццаш. Гудермеса чухьа центральни усадьба а йолаш улл «Гудермесски» яха совхоз. Дикача техникаца Iалашъяь ремонтни мастерскеш, кхоачам хилал техника я цу совхозе, шиъ мара отделени а яц. Совхоза керттерча агронома нов. Чебалина хацар шоай отделенешкарча хьажкIашта культиваци еш латтилга, хIаьта масса гектара тIа культиваци яьй, маца арабаьннаб механизатораш цу балхашта, цунна хIаьтавета а ховш дацар. Цхьайолча бригадашка арабаьнна хила безаш ба хьажкIашта культиваци е, йоахар нов. Чебалина.

Ужжамо дола гIулакхаш балха юкъера дIа а даьха хIара дийнахьа, хIара сахьата механизаторий балхага совхоза кулгалхой хьожаш хуле кхы а дикагIа тоалургда ялаташта гIулакх дара балхаш.

«Гудермесски» яхача совхоза механизаторашa доккхий балха толамаш даьхад кхыча районашкарча цхьайолча совхозашца нийсдича. Ерригача гидуаргаштеи хьажкIаштеи ханнахьа а дика а оасар даьд, гидуаргашта культиваци яьй, хIаьта хIанз хьажкIашта культиваци еш а ба совхоза шинна а отделенера механизаторaш. БIаьстан балхаш дика чакхдахар бахьан долаш района сийлен Доска тIа а яьккхай совхоза коллектив.

Шеко яц «Дружба», «Гудермесски» яхача совхозашкарча къахьегамхоша хIанз санна гIулакх дойя, цар дIадийна ялаташ дика хьувкъаргхилари, семилеткан хьалхарча шера тIайийца лакхара декхараш сийленца кхоачашдергхилари.

М. АХРИЕВ.

БIаьстан юхье дув ялаташ дIадийна даьннад

Массехк эзар гектар кхаш а даьгIенаш а я МагIалбика районерча «Ингушски» совхоза кхоалагIча отделене. Цига ахархоша хьалкхеду гуйран ялаташ, хьажкIаш, гидуаргаш, баьцаш, кхыйола культураш.

ДIадахача шера ялаташ а тIехьа кхача культураш а чуэца хьеялар бахьан долаш зяб ахара план кхоачашъелга вIаштIехьа даланзар механизаторий. Цудухьа бIаьстан юхьера кхашкара балхаш чакхдахара юрташкарча берригача къахьегамхоша чIоагIа низ тIабахийта безаш бар, цхьоагIо йолаш а ховш а 1600 гектар гаргга долча лаьтта ший ханнахьа оахам даь даккхара а ши эзар гектарал совгIа долча лаьтта бIаьстан юхье ювш йола культураш дIаера а.

Цу балха дукхагIа дола дозал тIалаттар Боков Саварбикеи Коригов Хьасанеи кулгалдеш йолча йиълагIчеи пхелагIчеи тракторно-полеводчески бригадашцарча механизаторашта. Кхашкара балхаш дIа а доладалехьа шоай торонашка а хьежа, социалистически декхараш тIайийцар механизатораша. Цар массане а дош делар шоай сменах йола заданеш хадданза кхоачашъе, балха тIа брак ца е, хьажкIаши гидуаргаши квадратно-гнездовой хьисапе дIае.

Дийнахьеи бийсаннеи соцаш дацар тракторашa кхашка ду таташ. Дийнахьа макхаш доахаш, культиваци йоаккхаш, ги дIадувш хулар механизатораш, хIаьта бийсанна массайола трактор лаьтта аха оттайора.

Хьалхара къахьегама котало яьккхай ахархоша — цар ворхIлагIча мае дIайийна яьхай бIаьстан юхье дIаюв ерригa культураш. Планах 475 гектар мара дIае ца езаш хинна гидуаргаш 563 гектар дIайийнай, 47 гектар совнагIа з ювш, 567 гектара тIа дIайийнай баьццаш.

1020 гектара тIа хьажкIаш дIае езаш яр отделени. Укх шера хIара гектара тIара 40 центнер хьажкIа яккха лаьрхIа ахархой къаьстта дика кийчбеннабар из кхачанна а доакъарийна а чIоагIа пайдана йола культура дIаера. Цар хьалххагIе а фуала а яьха, дикагIа йола хьажкIаш хьакъоаста а яь, фуна дIаоттайир. Квадраташ нийса хургйолаш хьажкIаш дIаер духьа Iомалуш ха яьккхар механизатораша.

Дика тоадаьча оахам тIа Iурра денз сарралца хьажкIаш дIаювра механизатораша. 1080 гектар долча лаьтта хьажкIаш дIа а йийна, тIехкхоачашдир шоай декхараш. Гидуаргаши ялатийна лаьрхIа хьажкIаши квадратно-гнездовой хьисапе дIайийнай.

ХIамаш дIаювча дика къахьийгар механизатораш болча Цокиев Махьмадеи, Мержоев Амиреи, Коригов Макшарипеи, Мержоев Мовладеи, Цокиев Макшарипеи, йиъльагIча тракторно - полеводчески бригадацарча кхыча болхлошеи. Къахьегама овсарле лакха йолаш къахьийгар пхелагIча тракторно - полеводчески бригадацарча Власенко Викторей, Фаргиев Биланеи, Гетагажев Iаббасеи, Белхароев Iалауддинеи, Келигов Уматтиреи, Галаев Хьасанеи, кхыча трактористашеи прицепщикашеи. Цар массане а 25—40 процент тIехкхоачашйора шоай сменни заданеш.

Сеяльщикаш бола Белхароев Ювсупи ЮвшаIи, Боков Iалауддини болхлой бола Эгиева Тайхьанти Бекова Маржани бахьан долаш дика чакхдаьлар ялаташ дIадера балхаш. Цар ди-бийса ца къовсаш дир кхашкара балхаш.

П. ГАГИЕВ.

Нохч-ГIалгIай АССР-а дукха бераш долча ноаношта „Материнская слава“ яха орденаши „Медаль материнства“ яха медалаши яларах дола Нохч-ГIалгIай АССР-а

Лакхехьарча Совета Президиума

УКАЗ

1944 шера 18 августа арадаьннача СССР-а Лакхехьарча Совета Президиума Указага хьежжа СССР-а Лакхехьарча Совета Президиума цIерах.

«Материнская слава» яха I степена орден лойла иймс бер даьча а хьалкхедаьча а.

Городе Грозне бахача:

1. **Садыкова** Мазанат Семхаевнайна — Ленински районерча цIен-нанна.
2. **Шаипова** Хаза Асхабовнайна— Ленински районерча цIен-нанна.
3. **Шагбиева** Малика Сахабовнайна — Старопромысловски районерча цIен-нанна.

«Материнская слава» яха II степена орден бархI бер даьча а хьалкхедаьча а ноаношта:

1. **Сапаева** Совдата — Ленински районерча цIен-нанна.
2. **Шовхалова** Жаду Ахмедовнайна — Ленински районерча цIен-нанна.

«Материнская слава» яха III степена орден ворхI бер даьча а хьалкхедаьча а ноаношта:

1. **Арсамерзоева** Айманена — Ленински районерча цIен-нанна.
2. **Алимхаджиева** Зеризайна — Старопромысловски районерча цIен-нанна.
3. **Асламбекова** Мадуся Муцараевнайна — Сталински районерча цIен-нанна.
4. **Михайлова** Анастасия — Старопромысловски районерча цIен-нанна.
5. **Осмиева** Мадана Темирбулатовнайна — Ленински районерча цIен-нанна.
6. **Пояркова** Зинаида Евдокимовнайна — Ленински районерча цIен-нанна.

«Медаль материнства» яха I степена медаль ялх бер даьча а хьалкхедаьча а ноаношта:

1. **Алиева** Зина Абдурашидовнайна — Сталински районерча цIен-нанна.
2. **Алиева** Мария Абубакаровнайна — Ленински районерча цIен-нанна.
3. **Васильева** Евдокия Кузьминичнайна — Ленински районерча цIен-нанна.
4. **Гусейнова** Машет Джабраиловнайна — Октябрьски районерча цIен-нанна.
5. **Кадырова** Марем Матиевнайна — Ленински районерча цIен-нанна.
6. **Мальсагова** Хьава Дубаевнайна — Ленински районерча цIен-нанна.
7. **Русаева** Тамара Юнусовнайна — Ленински районерча цIен-нанна.
8. **Тарамова** Амината — Старопромысловски районерча цIен-нанна.
9. **Урусханова** Тамара Алиевнайна — Ленински районерча цIен-нанна.

«Медаль материнства» яха II степена медаль пхи бер даьча а хьалкхедаьча а ноаношта:

1. **Амирханова** Хава Макшариповнайна — Ленински районерча цIен-нанна.
2. **Алиева** Макка Сатуевнайна — Ленински районерча цIен-нанна.
3. **Ахматова** Хазана — Ленински районерча цIен-нанна.
4. **Аскерова** Еудит Ефремовнайна — Ленински районерча цIен-нанна.
5. **Бакотина** Мария Васильевнайна — Октябрьски районерча цIен-нанна.
6. **Бигираева** Мизана — Старопромысловски районерча цIен-нанна.
7. **Зулкарниева** Дадаша — Ленински районерча цIен-нанна.
8. **Ильичева** Мария Ильевнайна —Сталински районерча № 4 йолча строительно-монтажни управленен болхлочоа.
9. **Клепикова** Антонина Михайловнайна — Ленински районерча цIен-нанна.
10. **Кураева** Тутуна — Сталински районерча цIен-нанна.
11. **Курбанова** Эсет Айдамировнайна — Ленински районерча цIен-нанна.
12. **Мартиросова** Назим Суреновнайна — Ленински районерча цIен-нанна.
13. **Муцаева** Яхийна — Октябрьски районерча цIен-нанна.
14. **Согомонян** Мария Агаевнайна — Ленински районерча цIен-нанна.
15. **Устарханова** Алпатийна — Старопромысловски районерча цIен-нанна.
16. **Хажбекарова** Элемайна — Старопромысловски районерча цIен-нанна.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель И. АЛМАЗОВ.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь М. КОМАРОВ.

Грозный,
1959 шера 27 апрель.

Идрис Базоркин.

Артиста никъ

КИНОПОВЕСТЬ

(ДIахододар, долалучунга №№ 32, 33, 37, 38 хьажа).

IАЛЬМАТЕ доккхийча хенашта юкъе, тар кхийтта уллаш санна, сатийна ба паркера хи Iам. Наг-нагахьа цу тIа гIолла лодкилг дода, илли хоз, юха а Iимад йоацаш сатийна дIаотт. Гаьнаш дIа-юха а тетташ, тамашне хоза хенашта кIал эттаьча боадонга хьажа гIерташ санна, тIера чухьежаш ба бутт. Цхьаннахьа гаьнна, парка вокха оагIорахьара хьахозаш музыка я.

Хи йистте доаллача гIанда тIа Iохайша багIа Женя, Махьмуд, Шапи, Сафар.

— Хьайна вайнаьха халхар де ца ховлга мара кхы цхьаккха хIама а дац «Ши доттагIа» яха тха халхар Ia футтар делга! Эхь ма дий из! — йоах Сафара.

Шапи цунна юкъе эккх:

— Тхо-м ансамбле солисталла дIаэцаш да хьона... Хьо а Iомавергва оаха-м... Солист-м хулалургвац хьо, бакъда, кордебалеталла вохалургва.. ВоагIаргвий хьо? — ТIаккха цIаьхха дIаметтахьа а лийлхе, цхьаши халхара го а баьккхе, кога-бухьара а этте лоацабелча санна дIаовтт. Дегаш чIоагIа кура даьнна ба уж.

— Баркал хилда шоана! — йоах Махьмуда сатийнна.— Со балета халхар Iомадеш ва. ДIахо йодача хана аз Iомадергдар а из да. Оаш а балета халхараш Iомадоре бакъахьа хетар сона-м, тIехьа ца а тетташ. Лезгинка халхар де ца ховш-м цхьаккха вайнаьха саг а мичав.

— Ванах, маца кхетар хьох хьо. Нохчо ма вий хьо! Хьанна эш хьа балет? Хьо санна бола халхарой эрсий-м... — Шапе шок тох.

— Вайнаха-м эшац из моллагIа йола классикеи кIаьда халхараши! Къонахчал да вайна эшар!

Из бакъдац! Кхыча къамашта дикеи хозеи дар нохчашта а да дика. Аз дув буъ шоана — из ишта долга шуга бакъ-м дайта! Балетни халхараш со бокъонца Iомадаь ваьлча вайнаьха халхар а шол дикагIа дергда аз. Хьалха дел шо!

— Санна къувс оаш из,— юкъе эккх царна Женя, — хано хьахьокхаргда шох бакъ малагIа ва. Бакъда, кхы хувца а ца луш, хIанз санна Махьмуд дIаводе — из торг-м ва!

— Халхаро-м варгва цох, из-м дувцилга а яц, — йоах Шапе, — бакъда, вай юрташта эшшача тайпара халхаро варгвац цох. Вайцига цIаккха а сий долаш хургдац цун халхар! Вальс хозий хьона, Сафар? Волле, из йиш сацалехьа халха даьл вай! — МархIа а лийлхаь, боабишкаш санна терка а теркаш, дIаболх уж...

— Ишта да-кх массаза а. ЦIагIа дувцар а из да... КIордадаьд уж хабараш! Лезгинкагара дIа мел ийккхар вайнаха гоама долаш санна хет!.. Ловча, со е балетни станока тIа венна дIаваргва, е аз айса яххар дергда! Балет яхар фуй дIа-м хьона царна хайта!

— Хоза хет сона кIаьнкаша шоайла къувсаш хилча! — яхаш ел Женя. ТIаккха кIеззига уйла а яь, тIатехар цо: — Из шоана юкъера къовсам-м бокъонца бола къовсам а ба!.. Маца вода хьо!

— Кхоана вода, — аьлар Махьмуда цIаьхха маьлхар а ваха. — ХIахьий! — Гитара дIакховдабир цо Женега — ДIаэца. Сайгара совгIата лу аз хьона...

— СовгIата?.. — дог тоха а дале хоатт Женяс. — Ia Iайха фу дергда хIаьта?

— Из Iомабелга-м са вIаштIехьа даргдац. Со цхьан гIулакха мара тIехьа а варгвац, из дика а Iомадергда. Массарел дикагIа Iомаде сахьат а дац!—Махьмуд юха а сихлу.

— Доккхалаш де воалл хьо? — йоах Женяс футтар вечох.

— Валлац! Се сенна тIакхув сона хар мара хIама а дац из-м, — аьле жоп лу Махьмуда.— ТIаккха, Ia фу лаьрхIад хьай гIулакхах?

— Июль бетта тетя Варя йолча гIоргья. Медицински институте экзам дIаяла хьожаргья со, — йоах цо гитарах пIелг а бетташ. — Айяхь, Миша! Ер совгIат-м аз хьаэца мег хьона, — аьле гитарах цIаьккха а пIелг тох цо. — Ер йоккха тамаш я! Оаз ма дика а йоагIа-кх! — Гитар а локхаш чIоагIа хоза йиш локх:

«Сецца Ia из сома ма яха»...

Махьмуда шоакъ а яха ладувгI цунга. Цхьаннахьа, паркерча гаьнашта юкъе дIайийра ашара оазаш. ГIартата дижар...

— Илли доахилга дита безам ба хьа?

— ЦIаккха а дутаргдац!.. Бакъда професси цох лоархIаш-м хургьяц со, — аьле жоп лу Женяс цхьан хIаман уйла а еш. — Наха пайдана хургдола хIама дарца ба са безам. ХIаьта илли-м петтара чIоагIа сай даккха дог эттаьча хана доахаргда! — Из хьалгIеттар. ХIа, совгIат даларах баркал оал аз хьона. ХIанз мукъах тете Варе адрес доадергдац Ia?

— ХIанз-м дагахь Iомадаьд хьона аз из! — йоах Махьмуда. Шаккъе а белалу уж.

ХЬАЛБИЗЗАЬ цIена бутт ба сигала хьежаш. Цунна кIалгIолла шорттига йолхаш кIай морхаш я. Города тIехь Iимерцаь бийса я. Наг-нагахьа миха Iимад йоал. Улицашка наг-нагахьа саг нийслу водаш. ТIий. ТIаь тIа гIолла болхаш ба Махьмуди Женяни. Гитараца йиш а лекхаш, шорттига, безаме молдавски илли доах Женяс.

ЦIаьхха тоссавенна дIахьалха а ийккхаь, тIаь тIа тамашне кадай халхавалара сурт оттаду Махьмуда. Цо из халхар Женена ду. ЗIамигача сега гIоздаьннача дега хетам гойташ да из халхар. Халхар йисте а даьнна, цун дегI, дегIача санна, дIаэттача хана вIалла мишта нийслу а ца ховш цига нийсбенна наьха тIоараш хоз тIехьашкахьара.

— КIант ва! ДIа дика хайтар! КIант ва!

ЧIоагIа дог раьза хинна Махьмуд юхахьож, сужне вода, Женяй пхьарс тIаьнкIал а белле дIавода...

АХКАН дIайха ди. Москве вода Махьмуд накъаваккха баьхка ба цун доттагIий: Женя, Вадик, Шапи, Сафар, кхы кагий нахи мехкарийи. Коа наIарга латт уж. Яйга чемодан бе а йоаллаш коа наIарах аравоал Махьмуд, цунна тIехьа ба нана, хIанз а салтечун форма а ювхаш, кхе а кхийна вола Мума. «ЦIе Седкъа» цIи йола орден йоал цун наькха тIа.

— Даьх бIарг тоха кхуврг долий хьа? — хетт нанас.

— ХIана кхец са, кхуврга — аьле мархIа йолл из Махьмуда. — Ia сагот мукъах ма делахь! Аз сихха-сихха каьхат яздергда хьона, хIаьта касттa каникулах цIа а воагIаргва...

— Из Iовдалал ютаргйолаш вац хьо. ДIаваха а ца везаш, воай городе мехкдаьттан институт ма йий,— йоах Мумас раьза а воацаш.

— Цига халхараш Iомадац!—аьле бегашта йист хул Махьмуд. Новкъостий бел. Цунгара чемодан хьаэццар... — А, Мума, са вахар сцена тIа гIолла чакхдала дезаш да...

— ДОЛЛЕ, Пионерски беш йолча гIолла гIо вай! — йоах Махьмуда, — тIеххьара вай цхьан доаккха ди май дий ер.

Ерригa улица а хьалаьца боагIа уж белабенна, сакъердаме. ТIехбоал пионерий Двореца, Пионерски беша юххе гIолла болх. Илли доах:

«Близится эра светлых годов,
Клич пионера—«Всегда будь готов!»

Селла белабенна болхаш хинна уж цIаьхха матара болх. Илли чакхдалалехь соц...

— Сабар. ГIараш ма е! — хоз дехьара а сихьара а... ПхелагIча жилстроительствон доккхийча цIеношта хьалхашка дукха нах латт гулбенна. Хьалха-тIехьа санна боацаш, цхьа хIама Iеткъаь ба нах. УрагI а хьежаш, низ болча репродуктора Iаьржача кIаьда тIара бIаргаш доахаш бац нах:

— «... хьахьийна тIом а боацаш, вай мехках тIалетаьб германски бIу»...

Кагий нах боккхагIбараштa бIарахьеж, моллагIчо аьнна а царех саго «Бакъдац из!» алар дог доахаш санна.

— «...Вай дар бакъ гIулакх да, моастагIа вохавергва. Котало вайга хургья!» — диктора лер соц. Нах, дIа-са ца бохаш, хьелуш ба...

— Машинах а тиллар! — яхаш сахьатага хьеж Вадик.

— Кхы ханахьа кхуврг а долаш-м тилланзар хьона цох... — тIатох Женяс.

— Фу ду вай хIанз? — хетт Шапе.

— Комсомола горкоме! — жоп лу Махьмуда, сихха улицах дIаболх уж. Царна уллув гIолла тIехлелх легкови автомобилаш, грузовикаш, хьийдда ухаш гу военни нах... Массаза а хиннача тайпара доацаш, цIаьхха хувцаделар гIулакхаш.

Военкомат чуйола цIенош «тIанг» аьнна хьалдизза нах ба. Истолагара истолага ух тIем тIа баха тIахьийхаь баьхка нах. Истола дIатIа а вахе паспорт дIалу Махьмуда.

— Повестка мичай хьа?—хетт къонача лейтенанта.

— Со-м сай лоIамах вода... — йоах Махьмуда озавенна.

— Хан чу вац хьо, — аьле Махьмуда паспорт юхакховдаду военни саго: — хIанз а ха кхаьчаяц. ДIахо равар хьатIавола!

Махьмуд дIа ца водаш латт.

— Сога йиш яц хьо дIаязве, кхетаций хьо? Военком волча гIо хьайна, — йоах младши лейтенанта.

ИСТОЛА хьатIахайна вагIа юкъ-юкъе кIай чеш даьнна Iаьржа корта а болаш вола военни саг. Из яздеш воалл. Цунна хьалхашка латт Махьмуд.

— Иштта да хьона, комсомольски тIехье! Искусствон Управлене гIо хьо. — Военни саг хьалгIотт, Махьмудага дIакховдабу письмо ботт, ший кIаьдденна бIаргаш боккхача безамца лекх цо Махьмудагахьа.— Массаварг а фронте ваха безам болаш ва, — из де йиш яц! Тыле а эш Даьхенна-м патриоташ!

ТоIIадийя Махьмуда кулг лоац цо, наIарга кхаччалца накъавоаккх. Махьмуда ниI юха тIакъайлаьчул тIехьагIа истолага хьа а вайя,кресла чу Iохов.

— Къонгаш яI-кх, къонгаш!..

ШКОЛА коа юкъе дукха военни нах ба аьшка кийнаш а тIатухкаш. Ги доахкаш тIормигаш, хьоарчаяь хIамаш, Iоэхкаь топаш. Яьча кIийлен тIа хьокхаш концерт да. Раьза хиннача цIеча эскархоша тIоараш детт. Улица новкъа, картий йIоаххала хьаллатт шо-шоай гаргара нах, безараш-бовзараш накъабаха баьхкарий гIулакхаш. Цхьаннахьа илли доахаш хоз. Пандар лекх. Дукха я карара дохкар деш йола кагий тикаш. Iалисултан, Бикату, Павлов, Вера Павловна, Мума цхьан латт. Павлови Мумеи военни барзкъаш а дувхаш ба.

— Жи хIаьта, доттагIа, — йоах вела а къежаш Павловс, Вера Павловнайна бIара а хьежаш, — хIама лертIара ма далийталахь! — Вера Павловна низткъа елакъаж, юха а йийрзаь, цун пхьошаца ший юхь къайлайоккх цо.

— Тха сагот ма де Ia! — жоп лу Iалисултана, тIаккха шорттига тIатох: — КIаьнкага бIарг локхаш хилалахь.. сиха саг ва из...

Эстрада тIа эрсий халхар деш ва Махьмуд. ЧIоагIа тIоараш детт бIыхоша.

— ТIах аьнна кIант ва! Халха ма чIоагIа а воал-кх! — яхаш цIогIарч дувл миI-миIингера. ТIаккха команда хоз:

— Нийслийя дIаотта!

Дог чIаьхкача Вера Павловнайна бIарахьеж Павлов. «Ва нах, боккъала да ер?» — йоах Вера Павловнай бIаргаша... Корта ай а баь, майрра даьга-наьнага кхайк Мума:

— Ираз долаш гIоза дахалда шо!

Бикатуй доккхийча бIаргашкара, жагI санна, хийццаь хий Iодолалу...

Наькъа йиш локх. Нийсача мугIарех, болат даьккхача санна, аьшка кийнаш а тIатухкаш йода полк. Байракх хьоарчаяь я. Махьмуд уллув а ваьнна, тротуара тIа гIолла уд. Вувхь из. Цунна бIаргагу Мумий юхь, Павлова низ бола пхьу-кIоаг, кхы а дуккхача бовзача, безача наьха юхьмараш... БIыхой, цхьабараш шиш болаш а, цхьабараш дог цхьалха а бIарахьеж цунна, цар тамаш яц из шоашта тIехьа адарах. Уж-м кхыметтел гIадбаха болаш санна а хеталу из кIаьнк тIехьара ца воалаш шоашта тIехьа адарах, цIелца, машарерча вахарца шоаш бувзаш дола тIеххьара тай цу кIаьнках хоттаденна хеталора царна...

..: Йолалу товарни вагонаш. Вагонашкара арахьеж салтий. Гой дIара денал дола Павлова юхь. Кулг лестаду цо. Гой дIа латта цIимхара Мума. Цо а кулг лестаду. Вагона чура хьахозаш эрсий халхара йиш я. МайоагIа йиш яйташ локхаш ба каьхата пандар. Пандара ашарца халха экх Махьмуд, наха тIоараш тох... Гола тохача гIолла къайлайоал тIеххьара вагон. ЦIаьхха гучаэкх дуккха заводаш ягIа аре, сийна сигале. Махьмуд къайлаяьннача эшалона тIехьахьежаш латт. Велхаш детталу цун гIийла баламаш...

Массаза а хиннараш санна сайре я Шолжа тIара яр. Хьалха санна мара, кхы сихагIа додац хий, баьдегIа хьежац бутт, хIаьта а Iалам чу хIанз саьхк далар дессад. Город боадо къайлаяьккха улл. ТIом...

Махьмуди Женяи, цхьаннена шоллагIвар дага ца воагIаш санна, Шолжа йисте багIа, додача хина бIара а хьежаш...

— Военкомато со а вахийтац, — йоах Махьмуда цхьан хIаман уйла а еш.

— Кхетац уж! — эккх Женега. БIаргаш сийрда доал цун, хIаьта мер-Iургаш, фо ца тоъаш санна, шера ювхь.

— Концертни бригаде хьожаваьв со, — йоах Махьмуда дIахо а, хьалха санна уйла а еш. — Эшелон накъайоаккхаш а хиннад... Халха а вийлар со...

— Эггара дезагIа дола хIама бIехделга да из! — эккхийт Женяс, тIаккха йист ца хулаш ягIаш цхьа ха а яьккхе тIатох цо: — Да чувера. Дезалла бIарахьажа магацар цунна. Арме гIоргвоацаш заводо дIачIоагIваьв из... Сона хетаргахьа вай декхар да арме гIолга. Со гIорг а я-кх цига! — Женя хьалгIаьттар.

— Тха бригада кхоанне а йодаш я тыле а фронте а концерташ тела,— из дош а аьнна Махьмуд а хьалгIотт.

— Цох-м дукхагIча хьале тыле концерташ хьокхилга хургдар! — оал Женяс из гIулакх футтар деча хьисапе.

Наькъа такилгах урагIа боагIа уж. Ший кулгаш цо вIашагIдийхкача санна, даьре косынка дIа-юха озаду Женяс. Шув тIа хьалтIабаьлар уж. Сигала сердалонах бIаргагуш да цар дегIамаш. ВIаши кулгаш лу цар. Iадика ювц. Женя дIайолалу, массехк гIа гаьнъяьнначул тIехьагIа юха тIа а яйя, Махьмуда басилга тIа беззаме барт боакх цо. ТIаккха гаьний Iийне гIолла дIайода дайгача боларах.

Деррига са цунна тIехьа дар Махьмуда. ТIаккха цIаьхха Махьмуда керахь кхехкача боккхача безама жоп луча хьисапе юхахьежар Женя, кIеззига латта а лаьтта, косынка лостадир...

— Маьрша Iалва! — хьамсара йиIий дешаш хоз, ешаь дIайоалаш санна, боадонца дIа а ийя къайлайоал Женя.

Из йоацаш яр. ХIаьта Махьмуд меттахьа ца воалаш цу дешашка, йиIий цIенача безамо аьннача дешай цу хозача ашарга ладувгIаш латтар.

ХАЛА, КЪИЗА ТIОМ ВАЙ ДАЬХЕН ЛАЬТТА ГIОЛЛА ХЬУВЗАШ БАР.

«БЕРРИГА НИЗ — МОАСТАГI ВОХАВАРА!»
«ДЕРРИГА А—ТОЛАМ БАККХАРА!»

Яьннача цIерех ухача кIураштa юкъе гIолла бIаргагу заводий гIовнаш, тIема таташта юкъе гIолла хьахоз Iалаьмате йоккха жIовнаш етташ дувла низ бола таташ. Аьшка таташ хоз. Кхашка балхаш деш я тракторaш, комбайнаш.

Довкъаш доахаш, аьлеш тедаш, хих ювлаш ухаш танкаш я. Лохе гIолла дIур белла ухаш гу цIе седкъий доахка самолеташ. Лазар деш йолча човний бала Iувшаш, лаьтта гIолла текхаш вода цIе эскархо...

«Пусть ярость благородная,
Вскипает, как волна,
Идет война народная,
Священная война!..».

(ДIахьодаp хургда).

Кхыча мехкашцарча гIулакхий министрий Женевски совещани

А. А. Громыкос Женеве яь заявленеш

ЖЕНЕВА, 13 май. (ТАСС). Кхыча мехкашцарча гIулакхий министрий совещане таханарча заседане ше къамаьл деш советски делегацен керте латтача А. А. Громыкос аьлар, ер совещани хьаеллар дунен халкъашта юкъе латтача кертерча цешай хьакъехьа юла йиъ паччахьалкхенна юкъера гIулакхаш совещанеш еча истола гонахьа юхадIадоладар да.

СССР-а кхыча мехкашцарча гIулакхий министра белгалдаьккхар, Советски оагIоно совещане дакъа лоацаш германски шинна а паччахьалкхений викалаш хилара чIоагIа лоархIам белга, цар дакъа лоацаш хилар чIоагIа нийса гIулакх а хеташ. Совещанен балха юкъе цу паччахьалкхений викалаша дакъа лоацаш хиларо новкъостал дергда совещанен декхар машар чIоагIбара а дунен халкъашта юкъера гIулакхий кхохкам мелбара а хьакъехьа чакхдаккха.

Дунен халкъашта юкъера гIулакхаш дика дегIадахкар дезача дерригача мехкий халкъашта хьалхашка совещане цакъа лоацаш бараш бехктокхаме хилар а дийца, А. А. Громыкос белгалдаьккхар, дунен халкъашта юкъера кхохкам а дуккхача шерашка «шийла тIом» латтари герз хьаделга сихдари бахьан долаш хьайна тIема кхерам а мелбертбола гIулакхаш динза дарг ца хилар. Цо аьлар, дунен халкъашта юкъера гIулакхаш дунен шоллагIа тIом хиларца дувзаденна долча халахетарех цIенде деза. Германеца машара договор оттаянза ярг ца хиларах дувцаш, советски делегацен керте латтачо белгалдаьккхар: из къаьстта хиланза даргдац хIанз Малхбузерча Германе тIема кийчле тIахьехаш юла тешам а хинна дIоаттаргбар. Цу гIулакхаш уйла ца еш дита йиш яц, хIана аьлча дерригача дуненна гуш Малхбузерча Германех Iалаьмате чехка кийчъеш ядерни тIом бергбола моттиг еш латт. А. А. Громыкос аьлар, Советски Союз тIехьа а ца тетташ Германеца машара договор оттаяра тIехьа а я, хIанз а тIехьа НАТО-н паччахьалкхений тIема аккупаце йолча Малхбузерча Берлине этта вIаштIехьа доацеи кхерамеи гIулакх дIадаккханза даргдоацаш а лерхI. Нагаха санна ер совещани машар чIоагIбара гIулакха хьийхаяле, аьлар цо, дунен халкъашта юкъерча кертерча шин деша — Германецара гIулакх машаре къоастадараи Малхбузерча Германе этта хьал хила дезача тайпара тоадараи хетаяь хила еза.

Тайп-тайпара дола политически дешаш орг беш вIашагIдохка гIертача а цу тайпара цунах цхьаккха дича а хьабоасталургбоаца шод а баь, уж дешаш совещане баьхкарашта хьалхашка оттаде гIийртача а Малхбузерча шоаш къаьстта долча гIозарашта критика йир А. А. Громыкос.

Гой цудухьче, аьлар цо, совещанен болх дика чакхбалар дезача Советски делегацена бакъахьа хет Германеца машара договор яра доши Малхбузерча Берлине этта хьал хила доагIача тайпара вIаштIехьа даккхара доши укх совещане дийцача. Уж ира дешаш къоастадеча баьнна толам совещане баьхкача наьха уйлаш цIенача дагара хиларах бола тешам а хинна дIаоттаргбар. Цу гIулакхо дика хьал кийчдергдар къоастаданза диса дешаш тIехьа тIайоагIача хана къоастадара.

Совещанен декхара юкъедоца, аьлар дIахо А. А. Громыкос, паччахьалкхений эггара керте латтарий совещани е ха а, моттиг а, торлой дувцаргдола дош а къоастадара хьакъехьа цхьа барт бола предложенеш оттаяр а. Из декхар кхоачашдеча, советски делегацена хетачох, йоккхий халонаш хургьяц, хIана аьлча паччахьалкхений эггара керте латтарий совещани касталашха ергйолаш вай паччахьалкхенаша ноташ дIа-юха а ухийташ къаьстта барт баьнда.

Нагахьа санна вай машар чIоагIбе а цун гIулакх тешаме оттаде а безам болаш дале, аьлар юххера а А. А. Громыкос, нагахьа санна атомнии ракетнии тIом адамашта тIакхачийта йиш ца хилар вай кхетадой, воай переговораш толам болаш чакхъяха еза вай.

Совещане баьхкача берриганеша а цу бехктокхамерча гIулакха юкъе шоашкара доагIа дакъа дика чакхдоаккхаргхиларах а тийша, кхыча мехкашцарча гIулакхий советски министра тешам белар совещанен болх толамца чакхбаккхара советски делегацес ший оагIонгахьара де йиш мел яр дергхиларах.

Таханарча заседане тIеххьара къамаьл дир Англен кхыча мехкашцарча гIулакхий министра Селвин Ллойда.

ХIанзара совещани гулъяра ше раьза хилар а хьоадаь, гIулакх дика хургхиларах Громыко тешачохи иштта кхыбараш тешачохи ше а теш аьлар цо. Ллойда аьлар, Громыкос ше къамаьл деш дийцача дуккханешта тIехьа ва со, цхьабакъда цо даьча къамаьла ерригача пункташца барта-м вац. Къаьстта аьлча, Ллойда ше барта вац аьлар, суверенни бокъо йолаш германски ши пачхаьалкхе я яхачунца а хIаьта Германи вIашагIтохара дош немций шоай гIулакх да яхачунца а. Германи вIашагIтохара а, Европа кхерамах лораяра а дешаши берлински доши шоайла бувзам болаш да йоахар дIахо Ллойда.

Макмиллани изи, Ллойд, Москве визитах баха хиларах А. А. Громыкос аьннар бакъдир английски делегацен керте латтачо. Iалаьмате чIоагIа пайдане йола переговораш йир оаха, аьлар цо, ВIаши дика кхетадеш гIулакх хилар царех. Цхьана оттаяьча коммюнике тIа нийса дийцар вай яьча переговорех, аьлар Ллойда.

ВIаши тIаэца йиш йола решенеш ярах йолча уйлана тIехьа ва ше а аьнна, Ллойда йоахар, британски правительствона хетачох дуккха совещанеш е еза, хIана аьлча, дувца деза дешаш цкъара къоасталургдоацаш чоалхане да. Шаккхе а оагIув машар лорабара, кхохкам мелбара, бувзамаш шердара тIехьа хилар белгал а даьккха, 1955 шера кхыча мехкашцарча гIулакхий министрий совещани хинначул дикагIа гIулакх чакхдаргхиларах теш ше аьлар Ллойда, хIанзара совещани цу хана хинначул дуккха а вогIа хьал эттача хана гулъенналяле а.

* * *

ЖЕНЕВА, 13 май. (ТАСС). ХьалхагIа хоам баьчча тайпара, таханара заседани дIайолалуш къамаьл дир СССР кхыча мехкашцарча гIулакхий министра А. А. Громыкос. Советски делегацес хьалхагIа а яьхад, Польшани Чехословакени кхыча мехкашцарча гIулакхий министраша вай балхаца юххье денз дакъа лоацаш хилара Советски правительствос мелла боккха лоархIам бу. Нагахьа санна из цIаькха а юха дувца дезаш дале, цо хьахьокх Германех дола дешаш къоастадеча моттиге Польшаси Чехословакеси дакъа лацар политически лоархIам болаш хиларах дош ца хетилга селханарча заседане шоаш къамаьл деш США-ни, Францени, Англени делегацеша хьааьнна хилар. Укх совещане дувца оттадаьча дешаца дукхагIа дакъа лаца йиш йолаш йолча европейски шин пачхаьалкхенна чIоагIа хьашт долаш дола гIулакхаш хилар белгалдаьккхар советски министра.

Германех дола дешаш къоастаделга Польшанеи Чехословакенеи къаьстта чIоагIа хьашт долаш хилар советски правительствос бакъдар а кхыча мехкашцарча гIулакхий министрий совещане дакъа лаца бокъо йолаш уж хилар цо могадар а, йоах Громыкос. Германеца машарера договор яр санна дола, лоархIам болаш дола дош къоастаделга кхыча пачхаьалкхенашта а хьашт долаш хилар къоабал ца делга дац. КIезига яц, гитлеровски Германе тIом хьоабар бахьан долаш хало тIакхаьча а агрессораша духьала тIом баь а йола пачхаьалкхенаш. Селхан вайна хьа а хозаш къамаьлаш даьчар яххача тайпара цаIаш лархIа йиш йий, цхьаккха топ ца кхоссаш гитлеровцаша дIалийца пачхаьалкхенаши, хIаьта, масала, захватчикий карах 6 миллионал совгIа саг, вешта аьлча мехкарча берригача наха пхелагIа цакъа нах байна Польша санна йола пачхаьалкхенаши. Нийсхо лоархIаш волчо ала дезаш дар цаI мара дац, аьлар А. А. Громыкос: шоллагIа дунен тIом лаьттача шерашка польскии чехословацкии халкъаша кхоачашдаьча гIулакхашка ладийтIача а ховргдар Польшани Чехословакени викалий укх истола хьалхашка багIа йизза бокъо йолаш хилар. Цу тайпара, Польшаси Чехословакеси дакъа лацара хьакъехьа СССР-а еннача предложенена духьала даь къамаьлаш кIийле мела йолаш а бакъдолча хIамаца ца тарлуш а да. Оаха тхоай декхар лоархI, аьлар Громыкос дIахо, США-ни, Великобританени, Францени кхыча мехкашцарча гIулакхий министрашка из дIахайтар, хIана аьлча оаха чIоагIа лоархIам бу Польшаси Чехословакеси совещане балхаца дакъа лацара.

ТIом сеца 14 шу даьннад, аьлар министра дIахо, хIанз дика яйзай германски машара договор тIа кулг язде хьакъ долаш йола пачхаьалкхенаш. Масала хьахайна даьннад Германски пачхаьалкхенех цхьанне, аьлча а Германен Федеративни Республикан, политико Германецара машара договор мишта хургья хар къаьстта чIоагIа хьашт долча кхоачаяьй Польшеи Чехословакии, — сийлахь-йоккха йиъ пачхаьалкхе юкъе а йоацаш. Цул совнагIа, Польшаси Чехосковакеси шоай хур-могар ду машара договора кулгаш яздайта гIерташ. Малхбузехьарча Европерча Германен лоалахоша из гIулакх къоастадара даь цхьаккха хIама доацдашехьа а, хIаьта вай совещане Польшаси, Чехословакеси дакъа лацара духьалбала догъэттача хана мара цар бокъонаш теркал а яц цар.

Польшани Чехословакени викалаш хIанзе а, юххьанца денз, вай совещане балхаца дакъа лацара тIехьа я советски делегаци, аьлар А. А. Громыкос тIеххьара ший къамаьл чакхдоаллаш, хIаьта переговораш еш латтача укх истола хьалхашка Iоховша уж тIабехилга тIехьадаха цхьаккха бахьан долаш а дац.

Цул тIехьагIа США-н делегацен цIерах къамаьл дир К. Гертера. Цо аьлар, США-н делегаци укх совещане енай совещанен зале багIача кхыча мехкашцарча гIулакхий министрашта тIалатта боккха бехктокхам кхета а баь.

ТIеххьара Женеве хиннача кхыча мехкашцарча гIулакхий министрий совещани хинначул тIехьагIа а правительствашта керте латтарий совещани хинначул тIехьагIа а этта гIулакхаш ше лоацца дувцаш К. Гертера белгалдир цхьадолча даькъе гIулакхаш тоаденна хилар. Цо аьлар, ядерни герза тохкамаш делга соцадара хьакъехьарча дешах лаьца еш йола переговораш аттача яьлча санна а хет, хIаьта цу тайппара, Советски Союзерчеи малхбузехьарча мехкашкарчеи халкъашта юкъера бувзамаш чIоагIдара дикка ка а яьннай, аьнна. Укх совещане декхарех лаьца ше дувцаш К. Гертера аьлар, шийна хетаргахьа цар декхар да, цкъа-дале, къоастадеш долча дешашта мамогга дукхагIа барта дахкар, шозлагIа-дале, совещане дакъа лоацаш барашта юкъе барт ца кхетилга кIезигдар, кхоалагIа-дале, правительствашта керте латтарий совещане ювца мегаргйолаш йола конструктивни предложенеш кийчъелга. К. Гертера аьлар, укх совещанех лакхерча боарамера совещани вIашагIтохара дола гIо-новкъостал хургда, нагахьа санна укхаза дакъа лоацаш болчар нийса никъ лоаце. Цо аьлар, правительствашта керте латтарий совещани вIашагIтохара тIехьа я США, аьнна.

ТIеххьара къамаьл ше деш К. Гертера тешам белар, дунен халкъашта юкъера кхохкам мелбергболаш бола барт вIаштIехьбаккха цIенхаштта безам болаш США хиларах.

Цул тIехьагIа къамаьл даьча Францен викало Iодийшар, цамогаш хилар бахьан долаш таханарча заседане тIава йиш йоацаш висача М. Кув де Мюрвила яздаь къамаьл. Цу къамаьло йоах, 1955 шера, тIом сецачул тIехьагIа юкъеяьнна проблемаш къоастае аьнна лаьрхIача ханачул дукхагIа хIанз кхохкам чIоагIбенна хилар. Цхьаккха бахьан а доацаш цу гIулакха Советски Союза бехке ю 6 бутт хьалхагIа берлински дешах лаьца Советски правительствос яьча предложенеша тIулакхашта юкъе кризис оттайир, яхаш волча Кув де Мюрвила. Кув де Мюрвилс тешаву ший къамаьлаца, дикача хIаманна тIехь барта дахкара Францес шийна могар дергхиларах. Цу тайппара цо аьлар, нагахьа санна таханарча совещанес пайда лойя, лакхарча боарамера совещани вIашагIтохара тIабода никъ хьабелларгба цо, аьнна.

Спартакиаде накъа болхаш

Укх шера 23 мая Нальчике РСФСР халкъий Къулбехьарча зона спартакиада хургья. Цига дакъа лоацаш хургба Нохч-ГIалгIайчен спортсменаш а.

ХIанз вай республике дикагIа бола велосипедисташ Грозне вIашагIбетталуш, кийчлуш ба цу спартакиадага.

Сурта тIа: 1958 шера республикан чемпион хинна Певцов Сергей («Труд»), РСФСР кагирхошта юкъе шозза чемпион вола (1957—1958 шерашка) Пушкарев Валерий («Динамо»), Российски Федерацен «Спартака» ЦС 30 километр йолча кроссе 1958 шера приз яьккха Бутенко Геннадий, эггара тIехьа Къулбехьен зоне гIолла 1958 шера школьникашта юкъе РСФСР чемпион хинна, 1-гIа разряд йола, 18 шу даьнна Москаленко Володя.

Тексти сурти П. КАТАКОВА.

Металлолом дукхагIа кийчде деза

ССКП ЦК декабрьски Пленуме ше къамаьл деш Н. С. Хрущевс аьлар:

«Металлолом гулдара кхайкарал де йиш яц-хьогI, цунах цхьа дакъа мелиоративни техникага а дохийтаргдолаш. Из металлолом гулдара дуккха хIама де вIаштIехьдаргдар комсомола. Цу лоархIамерча пачхаьалкхен гIулакха оарцагIбаха беза кагирхой».

ЦIаккха ца баьннача тайпара оарцагIбаьлар цул тIехьагIа металлолом гулдара вай республикера комсомольцаши кагирхойи. Цар дика кхетадир металлолом вай металлургически промышленноста чIоагIа эшаш долга, вай мехка доаккхаш долча болатах нийса ах цунах доаккхилга.

Нагахьа санна 1958-ча шера вай республикерча комсомольцашеи кагирхошеи 2673 тонн металлолом гулдаьдале, укх шера дIабахача 4 бетта гулдаьд 2738 тонн, хIаьта цунах 1060 тонн дешархоша а гулдаьд.

Духхьала цхьан январь бетта Шелковской районерча комсомольцашеи дешархошеи гулдаьд 400 тонн металлолом. Иштта дика цар цу лоархIам болча гIулакхе дакъа лацар бахьан долаш Шелковской районо 4 бетта йола план 196,4 процент кхоачашъяьй.

ДIабахача 4 бетта металлолом гулдара план 109,4 процент кхоачашъяьй Ленински районерча комсомольцашеи кагирхошеи.

Месячник йолча хана дика къахьийгар Грознерча предприятешкарча кагирхоша а.

«Красный молот» яхача заводерча комсомольцаша 206 тонн, НПУ «Октябрьнефта» 2-ча промысла комсомольцаша 50 тонн металлолом гулдир.

Грознерча Кирова цIерахча парке 19-ча мая хургья металлолом гулдара хиннача месячника итогаш вIашкатохаш йола вечер. ДикагIа йолча комсомольски коллективашта, школашта, классашта совгIаташ тергда.

А. КОДЗОЕВ,
Росглавтормета Нохч-ГIалгIай Управленен керттера инженер.

Пропагандиста долча гIонна

Гойтара агитацен плакаташца, лозунгашца, иштта кхыдарашца дика кийчъяь я ССКП МагIалбика горкома н. Зыскунова Клавдия Ивановна заведующи йола партийни кабинет.

Пенех хьалдийтта доахк советски наьха къахьегам а вахар а дувцаш дола, хоза тоадаь стендаш, витринаш, плакаташ.

Кабинете ухача наха къаьстта теркам беш да 1959—1965 шерашка СССР халкъа боахам дегIабара а МагIалбика района халкъа боахам дегIабара а дувцаш дола хоза яздаь стенд.

Иштта дика тоаяьй «МагIалбика ветеранаш» яха витрина. Цу тIа да эггара хьалха МагIалбик хьалъяьрийи дикагIа болча мехкдаьттахойи суртащ.

Парткабинете да агитаторашта мел эша пропагандистски литератураш, тайп-тайпара брошюраш.

Ю. ОЛЬГИН.

Укхазахьа бIарг лакха

Наьсарен района «Назрановски» яхача совхоза Яндырски отделенен сомийи баьца даарийи бригадо Iунал це дезаш я укх бIаьсти дIае лаьрхIа 15 гектар харбазаш. Харбазаш дIае лаьрхIа лаьтта макха баьккха тоадаь ца хиларах харбазаш хIанз а дIайийнаяц. Цу бригада бригадир волча Албагачиевс, харбазаш дIаера ха тIехйоалаш латт, чехкагIа из лаьтта кийчде яхаш къамаьл даьд отделенен управляющи волча Амирхановга. Цу къамаьлага ладувгIаш вац из.

Кхы а вогIа латт комсашцара гIулакх, уж а дIадогIа хьоккий ца хиларах хIанз а лаьтта укх.

«Назрановски» яхача совхоза кулгалхой укхазахь а лакхал шоай бIарг, ма йойтал ши гектар комсаш, дIаел кхы тIехьа а ца йоалийташ харбазаш.

Б. АСМАНОВ.

Агитаторий совещани

Укх деношка Грозненски районерча колхозий, совхозий, предприятей агитаторий совещани хилар. 200 гаргга агитатораш бар цига гулбенна. «Агитационно-массови балхахи агитаторий декхарехи» лаьца доклад йир ССКП райкома секретара нов. Матомадовс.

Доклад йистеяьлча хиннача пренеех къамаьлаш даьча агитатораша шоай балха опыт йийцар.

Ший балхах лаьца дика чулоацам болаш къамаьл дир цига «Советски Россия» яхача колхоза агитатора нов. Уцаевс. Иштта совещане къамаьл дир «Аргун» яхача колхоза агитатора нов. Баневича, нов. Ахмадовс (Старо-Юртовски совхоз), нов. Анисимовас (Ермоловски ДОК).

Агитатораша совещане даьча къамаьлаша гучадаьккхар дукхагIа болча агитатораша шоай болх боагIача тайпара нийсеи, гойтара агитацех пайда эцаши, партен XXI съезда решенешцеи ворхI шера планацеи бувзабеннеи лелабеш хилар.

Совещанех боккха пайда баьлар цига гулбеннарашта.

А. СОРОКОУМОВ.

Къамаьл ду Грознера...

Радио передачай программа

17-ча май: 7-20 — «Грозненский рабочий» газета обзор; 7-35 — информацешн хоамаши; 7-45 — «Ленинан некъ» газета обзор; 8-20 — «Сердало» газета обзор; 8-35 — номер цаI йола кхалнаьха журнал (нохчий меттала); 9-30 — радиоладувгIархой заявкех концерт;

18-ча май: 7-20 — «Химех беседа» передача (эрсий меттала); 8-20 — «Юкъарча рузкъай ши форма», беседа (нохчий меттала); 8-35 — «Советски союзереи доазол дехьареи хоамаш» (гIалгIай меттала); 8.50 — информацеши объявленеши; 9-00 — нохч-гIалгIай музыкан концерт; 17-00 — «Майна хьалхарча социалистически яхье даьха толамаш дIачIоагIдергда вай», передача (эрсий меттала); 17-20 — пионераштеи школьникаштеи, передача (гIалгIай меттала); 17-35 — Къилбаседа Кавказа халкъий музыка; 18-00 — керда хоамаш (эрсий меттала); 18-10 — Терек (Грозный, Текстильщик (Кировобад) яха футбольни командаш «Б» класса ловзара мачтах репортаж; 18-25 — къонача композиторий произведенеш; 18-40 — «Хьийкъа ялат кхедара кагирхой къовсамах», передача (нохчий меттала); 19-30 — керда хоамаш (нохчийи гIалгIайи меттала);

19-ча май: 7-20 — «Грозненский рабочий» газета обзор; 8-20 — «Советски Союзереи доазол дехьареи хоамаш» (нохчий меттала); 8-35 — «Коммунистически къахьегама ферма аьнна цIи тилла бокъо яккха коллективо къовсам лоаттабу», передача (гIалгIай меттала); 8-50 — информацеши хоамаши; 8-00 — СССР-а халкъий музыкан концерт; 17-00 — «Тетя Лизас новкъосталду» яха очерк (эрсий меттала); 17-15 — «Дын кхалсаги», беседа (гIалгIай меттала); 17-25—керда хоамаш (гIалгIай меттала); 17-35—«Музыкальни моаршалий концерт»; 18-00 — «Колхозе къахьегама производительность лакхъяра наькъаш», передача (эрсий меттала); 18-20 — керда хоамаш (эрсий меттала); 6-35—керда хоамаш (нохчий меттала); 18-40—«Юрт тоаяра тха планаш», передача (нохчий меттала);

20-ча май: 7-20 — «Грозненский рабочий» газета обзор; 8-20 — «Ленинан некъ» газета обзор; 8-35 — «Коммунистически къахьегама бригадаша шоай толамех дувцар», передача (гIалгIай меттала); 8-50 — информацеши хоамаши; 9-00 — Гаджиева Рукъетеи Анзорова Балканеи, Цицкиев Идрисеи иллеш а оалаш концерт; 17-00 — «Гудермеса къона хьажкIаш лелаярхой», передача (эрсий меттала); 17-20 — «Партен ткъаь цхьоалагIча съезда решенеш библиотеко пропагандировать ду», передача (гIалгIай меттала); 17-35 — халкъий иллейи халхарийи концерт; 18-00 — «Тха торонаш», мехкдаьттанхошта передача (эрсий меттала); 18-20 — керда хоамаш (эрсий меттала); 18-40 — «Баьца дaараш дукхагIа лургда вай бахача наха», передачи (нохчий меттала); 19-30 — керда хоамаш (нохчийи гIалгIайи меттала).

Ред. зам. Дж. ХАМАТХАНОВ.

Комсомольски штаб болх беш я

Биъ бутт совгIа ха я Наьсарен районерча комсомольски штабо хулиганашта духьал къовсам лоаттабу. 41 дикагIа бола комсомольски активисташи, производственникаши ба цу штабе. Штаба начальник ва ВЛКСМ Райкома общий отдела заведующи Чунихин Иван, цун заместителаш ба комсомольцаш Даскиев Руслан, Мухиев Аслан, Майсигов Хьажбикар, Имагожев Iалихан, Кузьминова Лидия.

Штабе чубоагIаш бола активисташ кагирхошта юкъе меттел боккхагIча наха юкъе а дика авторитет йолаши сий деши ба. Шоай са дехка дуккхаза халкъа боахам кIалхара боаккхаш а цхьаболча наха тIаэтта кхерам юхатоххаш а хиннаб уж.

Дахача шера аьхки Наьсарен-Вокзала къулбехьара оагIув дукха догIа делхарах эттача хиво дIалаьцар. Цхьаболча бахача наха боккха кхерам тIаэттар. ХIанз штабе дакъа лоацаш болча майрача комсомольцаша Гагиев Тимура, Хадзиев Лорсас Бузуртанов Махьмада, дуккхача кхы бараша бераш а, къоаной а, цIагIара хIамаш а кIалхара йоахаш чIоагIа къахьийгар. Наьсарен юкъерча школерчеи кирпично-черепични заводерчеи комсомольцаша шоай дегIамаш ца кходеш къахьийгар кирпично-черепични завода боахам кIалхарабоаккхаш. Чухьийддача хиво цIийсна латта кирпишкаш йотташ йола пишк эккхийтар кхерам болаш дар. Комсомольцаша дIабаьккхар из кхерам. Дукха дика гIулакхаш карагIдийннад хIанз штаберча комсомольцашта. Цудухьа комсомольцашеи кагирхошеи берригаш раьза а болаш штабе хержаб уж.

ВIашагIъелла дукха ха еце а обществона пайдане долаш дукха гIулакхаш даьд штабо. Дукха гIулакх ду цо къахьегамхой сатем а, салоIам а лорабеш, доккха новкъостал ду милицен отделенена.

Соахка дукха леткъаш хулар къахьегамхой культуран ЦIагIа цхьабараш харцахьа лел, яхаш. Каст-каста беха а бехе нахага сатийна са ца лоIийташ хулиганаш нийслора культуран ЦIагIа.

Ше болх бе йолаеннача хьалхарча деношкара денз барт тайна майрра царна духьал къовсам лоаттабе йолаелар штаб. Культуран ЦIагIа массаза а комсомольски патрулаш ба. ХIанз культурно салаIа йиш я къахьегамхой. Цар салоIам бохабенна Бочалов Къурайши, Овчинников Алексейи, Оздоев Iийсаи, иштта кхыбараши комсомольски патрулеша лийца а лийца милицен отделенега цIабелар. Общественни порядок йохаяьрашта доагIача тайпара таIазар дир.

Миччахьа шоаш тIанийсбелча а хулиганашта улув гIолла тIехбалац комсомольски патрулаш. Цкъа Наьсарен-Вокзале Сталина улицах дIайодача йиIига улицах лелара бокъо а йохаяь велосипед тIатехар цхьан ца вовзача саго. Ше сага бIаргавайнавац мотташ сихагIа бIаргкъайлавала велар из. Цхьабакъда, штаба патрула Мухиев Аслана кIалхарвалийтансар из. Цо милицен отделене дIа а венна чуволла 10 дий-бийсеи ха техар цунна.

Харцахьа леларашта духьал майрра къовсам лоаттабарал совгIа кагирхой коммунистически уйла йолаш кхебеш а дукха болх бу комсомольски штабо.

Района кагирхошта дукха беза шоаш штабе хержараш, денгара денга дукхагIа хул из сий дола гIулакх дIадахьара царна новкъостал дераш.

Х. БОКОВ.
ВЛКСМ Наьсарен райкома секретарь.

Къахьегамхошта—дукхагIа дика даь барзкъаш

Парте а Советски правительствос а бахача наха эша хIамаш дукхагIа а дикагIа а арахеца аьнна шоашта хьалхашка оттадаь декхараш кхоачашдарна къовсам лоаттабу Горпромкомбината № 3 йолча ательен барзкъаш тегача мастераша.

Шера йола заказах хIамаш тегара план ханал цхьа бутт хьалха кхоачашъе. аьнна, социалистически декхараш тIайийцад ательен ерригача коллективо, хIаьта апрель беттара план 110 процент кхоачаш а яь кхы а керда толамаш доахаш я из.

ХIара дийнахьа йола балха нормаш 110—150 процент кхоачашъеш, шоаш ду барзкъаш тIехдика тегаш ба хIамаш тега мастераш Мхитарьян, Русякина, Огоньсьян, царна юкъе ба дикача балхаца белгалбаьнна, хIанз дукха ха йоацаш коллектива юкъе баьхка, гIалгIай мехкарий Алмазоваи, Богатыреваи.

Шеко йоацаш да цу коллективо ше тIайийцаь декхараш сийленца кхоачашдергхилар.

А. АУШЕВА.

Улицаш гот а еш бешамаш оах Аьлте-Юрта

Вай сийлахь-йоккха Даьхе шерра коммунизм хьалъе чуийнна йолаеннача хана, массабола вай мехкара бахархой декхарийла ба шоай низ ца кхобеш юкъара боахам совбаккхара, из тоабара къахьега, хIана аьлча халкъа вахар цунца мара тоалургдац.

Бакъда, Аьлти-Юртарча цхьаболча бахархошта кхы балхаш дага дагIац, шоай бешамаш, улица наькъаш дIакъувлаш а гот еш а, бокъо йоаца, вочa наьха гIулакхаш леладелта мара. Масала, Назрановски районе Аьлти-Юртарча 1-гIа Массив яха улица бешамаш а йийна ах дIакъайлай. Из дIакъовлар бахьан долаш гаьна го баккха беза ший гIулакха водачун. Цул совгIа цу ах улица тIа бахача наьха коа ворда яха йиш яц гурахьа бешамаш чуэцалца.

Юхе йиса ах улица а яц ши ворда вIаший улув тIех яллал шера, хIана аьлча бешамашта аьхаб улица никъ. Цу сий доацача наха леладу, законах доаца гIулакхаш бIарга ца гуш санна ягIа райисполкоми сельсовети.

Б. ДЖАМБОТОВ.

Тахан кинотеатрашка

Челюскинций цIерахча кинотеатре
Йоккха зал — **«Даьи бераши»**
Долалу 10, 12, 4, 6, 8, 10.
Берий сеанс — **«Сомбреро».**
Долалу дийнахьа 2 сахьат даьлча.
ЗIамига зал № 1 — **«Сомбреро».**
Долалу 8.30, 10.30, 12.30, 2.30, 4.30, 6.30, 8.30, 10.30.
ЗIамига зал № 2 — **«Кхерамера тара хилар».**
Долалу 9, 11, 1, 3, 5, 7, 9.
ЗIамига зал № 3 — Берий сеансаш керда мунтипликационни фильмаш. Долалу 9.15, 11.15.
«Сомбреро». Долалу 1.15, 3.15, 5.15, 7.15, 9.15.

18 мая денз **«Вай наькъаш къаст»** яха керда художественни фильм.

«Родина» яхача кинотеатре
Берий сеансаш — **«Хи тIа цIераш».** Долалу 9. **«Сомбреро».** Долалу 10.30, 12, 1.30, 3. **«Даьйи бераши».** Долалу 5, 7, 9. **«Лич».** Долалу 7.45, 9.30.

РЕДАКЦЕН АДРЕС: г. Грозный, Сталина улица 23. ТЕЛЕФОНАШ: редактора — 2-41-23; редактора зам. — 2-07-01; бехктокхама секретара — 2-25-72; корректорске 2-30-91; партийни вахареи экономикани отделий — 2-25-72.

СФ01290.

1918 шерарча 11-ча августа цIерах йола типографи, Нохч-ГIалгIай АССР, г. Грозный, Революцеи проспект, 30/3.

Заказ № 3064.